ESBJERG BRANDVÆSEN

GENNEM 50 AAR

ESBJERG BRANDVÆSEN

gennem 50 Aar

1896

1. JULI

1946

VED AFDELINGSINGENIØR, CAND. POLYT.,
BRANDINSPEKTØR

N. J. SUND NIELSEN

OPRINDELSEN.

Den 14. Marts 1876 gav Ribe Amt efter Forslag af Jerne Sogneraad — Esbjerg hørte til Jerne Kommune dengang — sit Minde til, at der anskaffedes en Haandkraftsprøjte med en Ydeevne af 50 l/Min. De moderne Motorsprøjter af i Dag her i Byen yder 1500 l/Min. hver — tilsammen i Dag 7300 l/Min.

Samtidig fastsattes det ved en Vedtægt for Brandvæsenets Ordning af 5/7 1876, at Udstrækningen af den nye Brandfogedkreds kom til at omfatte Esbjerg, Rørkjær og en Del af Strandby — et Omraade, der nu danner den indre Del af Esbjerg Købstad.

Den 31/5 1877 bevilges efter Ansøgning af Sogneraadet, at der maa optages et Laan paa 3600 Kr. til den føromtalte Haandkraftsprøjte og et Sprøjtehus m. v. Grunden til Huset blev skænket af Esbjergs »Jorddrot«, Niels Christensen, Esbjerg, og det er den samme Grund, hvorpaa Brandstationen stadig befinder sig. Det første Sprøjtehus stod til 1897, da der blev bygget en mindre Brandstation for 8155 Kr., der først i 1931—32 ombyggedes til sin nuværende Form. En Sidefløj til Ambulancer blev opført i 1939.

I 1889 laaner man atter 1200 Kr. til Sprøjte Nr. 2 og en Vandvogn. Den ene af de to Haandkraftsprøjter — der ved Ildebrande blev trukket af et Hesteforspand, hentet hos Vognmand Larsen — enkelte Gange helt ude paa Marken — fungerede helt til 1923. Den anden gør endnu »Tjeneste« i Sønderho.

Indtil 1. Juli 1896 var der almindelig Tjenestepligt for alle Mænd over 18 Aar til at møde ved Ildebrand — men fra nævnte Dato gaar man over fra det saakaldte »Pligtbrandvæsen« — hvis Effektivitet maa have været højst tvivlsomt — til »*fast Brandvæsen*«. Fra den Dag ansættes der en Brandinspektør, 10 faste, uniformerede og lønnede Brandmænd, der kan tilkaldes ved Ringeapparater. Hermed var Grunden lagt til det, der i Dag kaldes »Esbjerg Brand-

Det første Brandkorps i Esbjerg. 1. Juli 1896.

væsen«, og det er derfor med fuld Berettigelse, at man den 1. Juli 1946 fejrer 50 Aars Jubilæum.

Esbjerg havde i 1896 ca. 9000 Indbyggere — men var kun en selvstændig Sognekommune, indtil den blev Købstad i 1898. I Dag — ca. 50 Aar efter — tæller Esbjerg Købstad ca. 45.000 Indbyggere.

BRANDVÆSENETS VIDERE UDVIKLING.

Esbjerg Brandvæsen forsøger straks at holde Trit med Udviklingen — hvad den forøvrigt har gjort gennem alle Aarene — og allerede i 1897 anskaffes der en mekanisk Redningsstige, der den Dag i Dag tjener »sit Brød« hos en Murermester, og man kan jævnligt se den i Arbejde ved Reparationsarbejder her i Byen.

Fra 1897 faar Kommunen Vandværk med Brandopstandere rundt i Gaderne.

I 1898 udvides Styrken til at omfatte 1 Brandinspektør, 1 Brandassistent og 30 Brandmænd. Esbjerg er da blevet Købstad, og der vedtages 23/12 1898 af Byraadet en »Vedtægt for Brandvæsenets Ordning i Esbjerg Kommune«. I Henhold til denne skal Esbjerg

Brandvæsens Materiel bestaa af »mindst 2 større Sprøjter med Tilbehør, 1 Haandsprøjte, 1 mekanisk Redningsstige, 2 fritstaaende Stiger, 1 Redningssæk o. m. a.

Nøglen til Brandstationen skulle opbevares paa Politistationen, hos Brandinspektøren, Brandassistenten og Brandmestrene.«

Vedtægten fastsætter, at Brandkorpset skal bestaa af

Brandinspektøren,
Brandassistent,
4 Brandmestre,
26 Brandsvende,
1 Bud

og fastsætter bl. a., at »Brandmestrene have at drage Omsorg for, at Sprøjterne hurtigst muligt fremføres til Brandstedet«, og at »Brandsvendene have med Hurtighed og Nidkjærhed at efterkomme enhver af deres Foresatte givne Ordre«.

Brandassistentens Løn fastsattes til 200 Kr. aarlig, Brandmestrenes til 50 Kr. aarlig og Brandsvendenes 30 Kr. aarlig, hvortil kom en Timebetaling af 50 Øre for hver Gang, de mødte til Brand eller Øvelse — dog for Nattimer 75 Øre.

Udgiften til Brandvæsenet var for det første Halvaar 1/7—31/12 1896 399 Kr. 25 Øre.

Den første Udrykning, de 10 Mand havde, var til en lille Ildløs i Poulsens Teglværk. I Aarene 1896—97 havde de ialt 11 Udrykninger. For 1899—1900 27 og for de første 25 Aar fra 1897—1922 ialt 320 Udrykninger, hvilket svarer til normalt 3 Aars Udrykninger nu. For Aaret 1/4 1934—31/3 1935 var Antallet af Udrykninger 39 — men steg foruroligende under Krigen til helt op til 151 for Aaret 1944—45.

Aar 1900 anskaffes der Alarmklokker til 30 Mand, og Alarmcentralen indrettes hos den daværende Brandinspektør.

Der gaar nu en længere Aarrække, inden det næste store Spring sker i Udviklingen. Maj 1923 anskaffes nemlig den første Motorsprøjte med en Ydeevne paa 1000 l/Min. Det var en »Triangel« Sprøjte med massive Gummiringe — og den gjorde Tjeneste helt til 1939, da den bliver kasseret som uegnet til Udrykning. Krigen — og Etableringen af Luftværnet — medførte, at denne gamle Sprøjte fik Lov til at tjene nogle Aar endnu, indtil den sidste Aar fik sit »Banesaar«, ved at nogle Tyveknægte brød ind i Garagen og fjernede Forhjul med Dæk og det hele. Sprøjten — eller rettere sagt Resterne af den — blev derefter solgt til Ophugning.

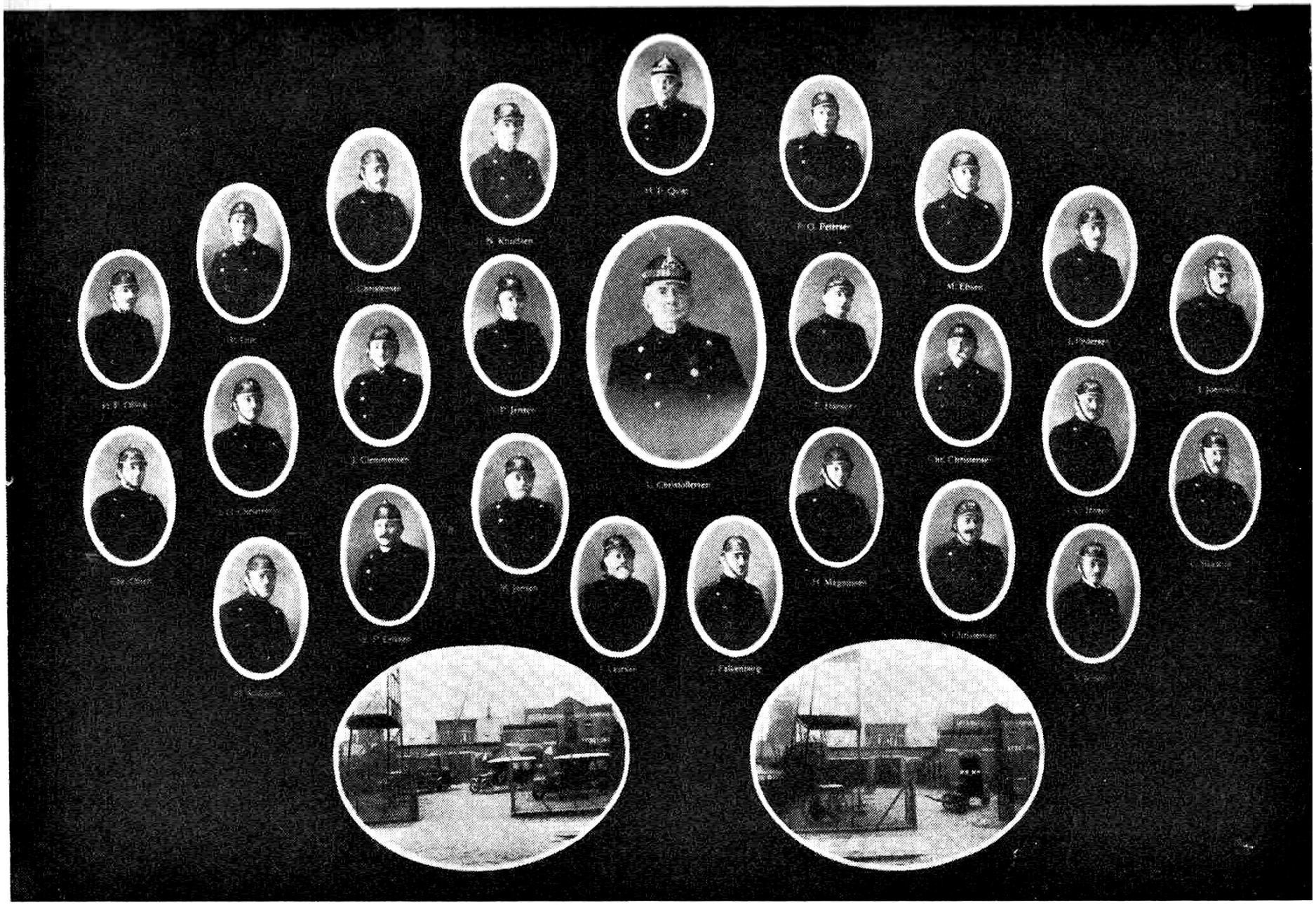

Esbjerg Brandkorps 1903.

Anskaffelsesprisen for Sprøjten var 26.000 Kr. Samme Aar — 1923 — foretoges en mindre Udvidelse og Ombygning af Brandstationen, og Brandvæsenet overtog tillige Sygetransporten, og der blev i den Anledning indkøbt 2 Ambulancer til ialt 11.000 Kr., og der ansættes 4 faste Brandmænd, og fast Vagt paa Stationen etableres fra 1. Maj 1923, bestaaende af 1 Mand + Stationsvagten (den gamle Laursen). De først antagne faste Brandmænd var: Otto Pedersen, Jørgen Falkenberg, H. Magnussen og P. Hansen. Kun den sidstnævnte er endnu ved Korpset.

I 1924 opstilles Alarmcentralen — Siemens System med 2 Sløjfer, opdelt i 4 Udringningskredse — paa Brandstationen med Alarmklokker til alle Brandmænd. Udgiften hertil var 23.000 Kr.

I 1926 udvider Esbjerg Brandvæsen sit Arbejdsomraade til ogsaa at gælde Oplandet, idet der sluttes Overenskomst om Brandslukning med 13 Landkommuner omkring Esbjerg, og som Følge heraf anskaffes der en Udrykningsvogn med en Paahængssprøjte (1000 l/Min.) for ialt 12.000 Kr. til at betjene Oplandet med. Paahængssprøjten gør endnu den Dag i Dag »Tjeneste« ved Brandvæsenet.

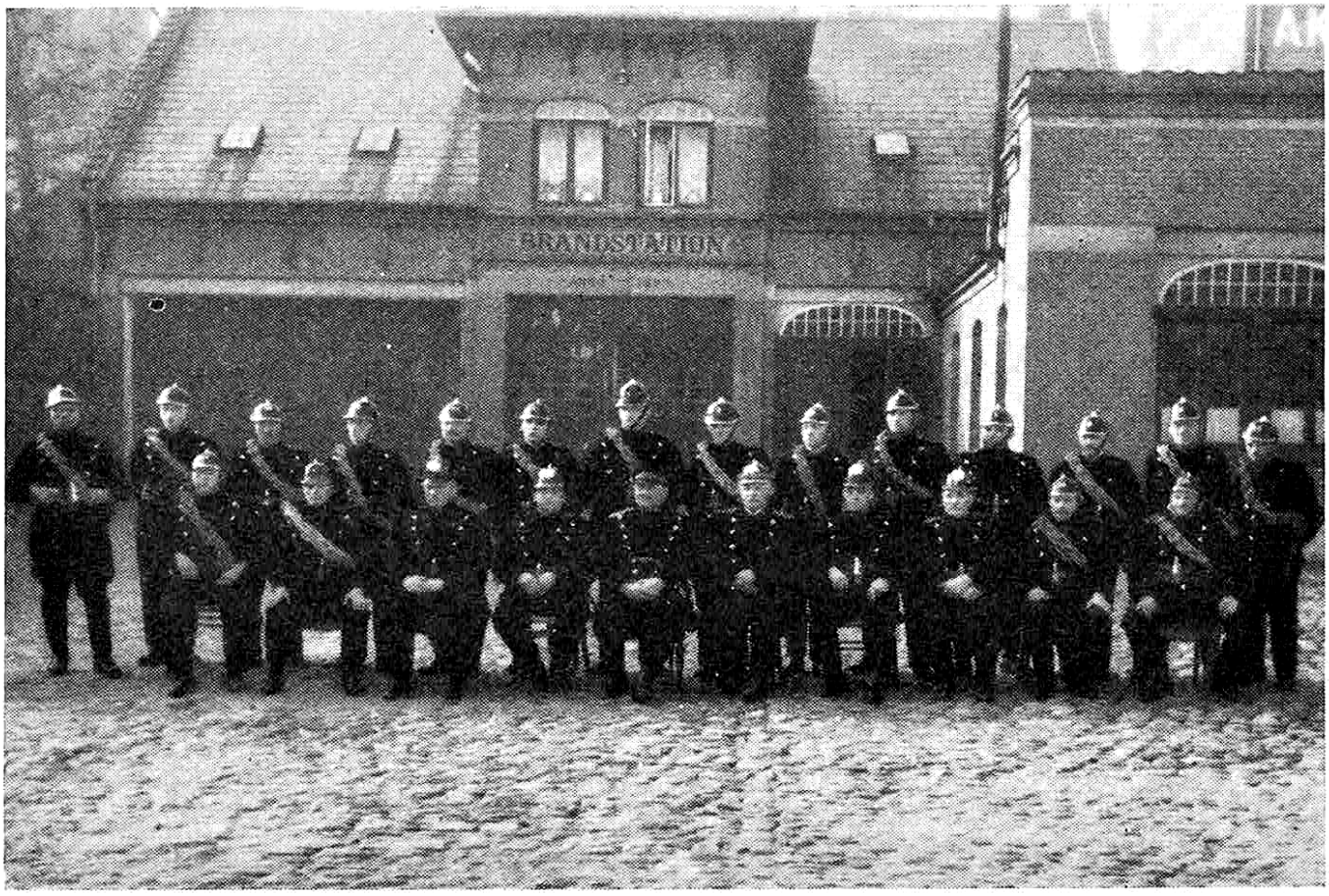
Esbjerg Brandkorps 1926.

Esbjerg Brandkorps 1918.

En ny Ambulance til 7000 Kr. anskaffes i 1929, saaledes at Brandvæsenet nu ialt raader over 3 Ambulancer.

I 1931 bliver den gamle Brandstation helt ombygget, saaledes at der indrettes Bolig for den fastansatte Brandinspektør Nielsen-Skov. Ombygningen kostede ca. 40.000 Kr. Samtidig vedtoges det af Byraadet — 24/1 1931 — at lade den Grundejerne paahvilende Pligt efter Brandloven til at skulle holde Brandstige og Brandhage i hver Ejendom bortfalde mod, at der betales 0,75 Kr. aarlig for hver 10.000 Kr. i Ejendomsskyld. For Ejendomme over 90.000 Kr. Ejendomsskyld dog kun 7,50 Kr. aarlig. De private Stiger var jo ikke altid i brugbar Stand — og for de Penge, der herved kom ind — og kommer ind — forpligtede Kommunen sig til at udvide sit Stigemateriel, og straks i 1931 anskaffes for 27.000 Kr. en stor Stigesprøjte (1800 l/Min.) med en 27 m lang Afprodsstige af svensk Fabrikat. En ny Ambulance anskaffes ligeledes, og der opstilles 15 Brandmeldere (Siemens), fordelt med 11 i Byen og 4 paa Havnen. Alarmeringscentralen hovedefterses, og der installeres Telefon hos Brandmændene ved Siden af Alarmklokkerne — saaledes at Brandstedet kan opgives, lige efter at Klokken har lydt. Brand-

Esbjerg Brandkorps 1. April 1928.

mændene kan herefter tage lige til Brandstedet uden først at skulle om paa Brandstationen for at faa Brandstedet opgivet.

Med Varde og Ribe Brandvæsener træffes der den 1/12 1936 Aftale om gensidig Slukningshjælp — en Overenskomst, der fik stor Betydning under Krigen med de store Sabotagebrande — og som befæstede det gode Forhold mellem de 3 Korps.

Efter lange Forhandlinger og heftig Diskussion oprettes en Overenskomst 29/4 1939 mellem Esbjerg Kommune og Falcks Redningskorps om, at dette Korps fra 1. Juli s. A. opretter en kombineret Brand- og Redningsstation i Esbjerg og stiller Mandskab og Materiel til Raadighed for Esbjerg Brandvæsen i Tilfælde af Brande i Købstaden for en fast aarlig Afgift.

Falck overtager det meste af Esbjerg Brandvæsens Materiel og sætter selv to nye Motorsprøjter og en 17 m Efterløber-Stralstige ind og forpligter sig til at holde fast Vagt Dag og Nat og straks rykke ud til Brand med mindst 4 Mand.

Samtidig bygges en Sidefløj til Brandstationen til Ambulancegarage.

Esbjerg Brandvæsen bestaar dog stadig — Falck har kun over-

Brandtjenestens Mandskab i 1941. CB-Mandskabet senere forøget til ca. 200 Mand.

taget den faste Vagt og Materiellet — og Ledelsen har stadig den af Kommunen ansatte Brandinspektør, der til Raadighed har det gamle Brandkorps samt Mandskabet fra Falck.

Den hidtidige faste Brandvagt af:

Brandmand P. Hansen,
» A. Breer,
» H. Stockholm,
» Vagn Pedersen,
» Olaf Brockhoff,
» R. Forsingdal

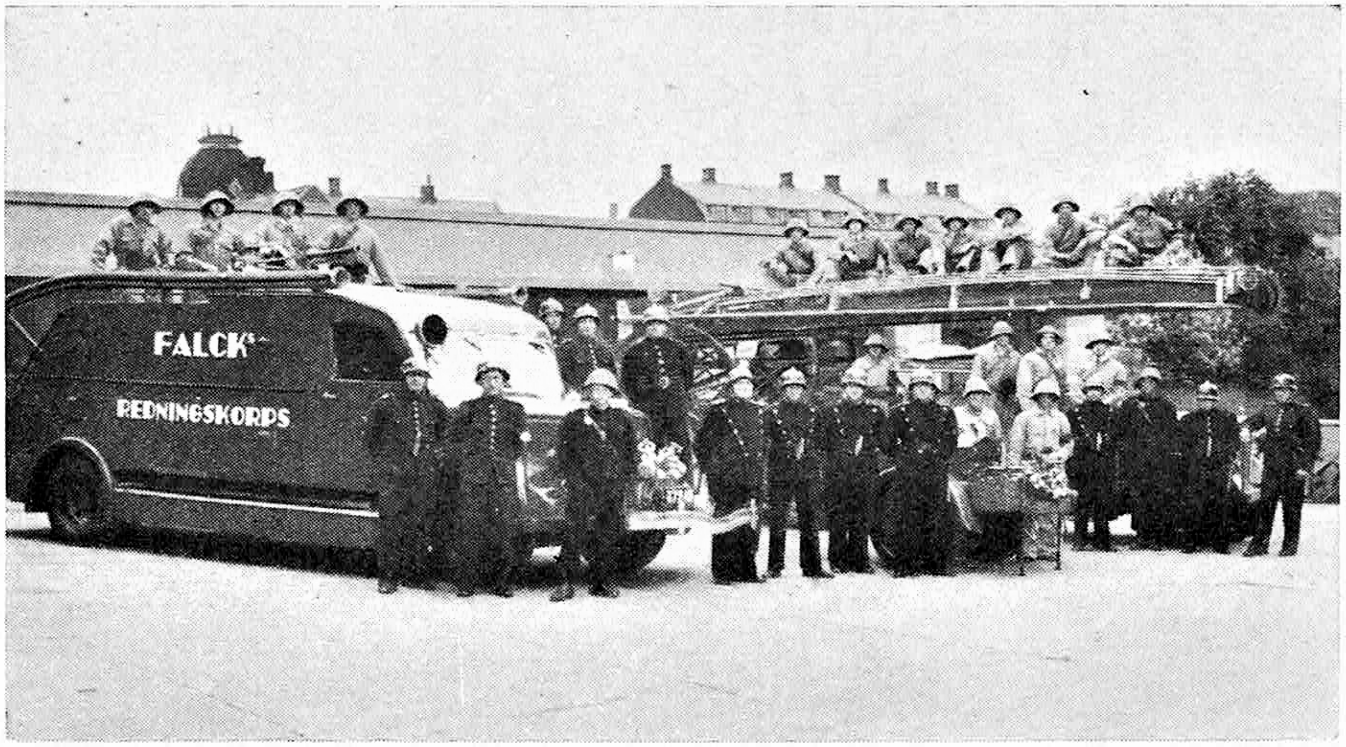
overgaar til Falcks Redningskorps og indgaar i Korpsets faste Vagt paa Stationen.

Brandstationen ejes stadig af Esbjerg Kommune.

BRANDVÆSENET AF I DAG.

Personale. Brandvæsenets Styrke bestaar nu af:

Brandinspektøren,
2 Brandassistenter,
4 Brandmestre,
16 Brandmænd af Reserven,

Station I — Brandstationen — 1941 med Mandskab og Materiel.

der i Løbet af kort Tid udvides til 20 Mand — og regnes yderligere udvidet i de kommende to Aar til 25 Mand.

Hertil kommer saa *den faste Brandvagt,* der som sagt er overtaget af Falcks Redningskorps, og til Raadighed her findes nu:

> Stationslederen, E. Havemose, med Bopæl paa Stationen og 12 Mand, hvoraf 3 tidligere har været ansat som faste Brandmænd ved Esbjerg Brandvæsen.

Den samlede Styrke, der saaledes haves til Raadighed, andrager for Tiden 40 Mand — svarende til 1 Brandmand for hver 1100 Indbyggere.

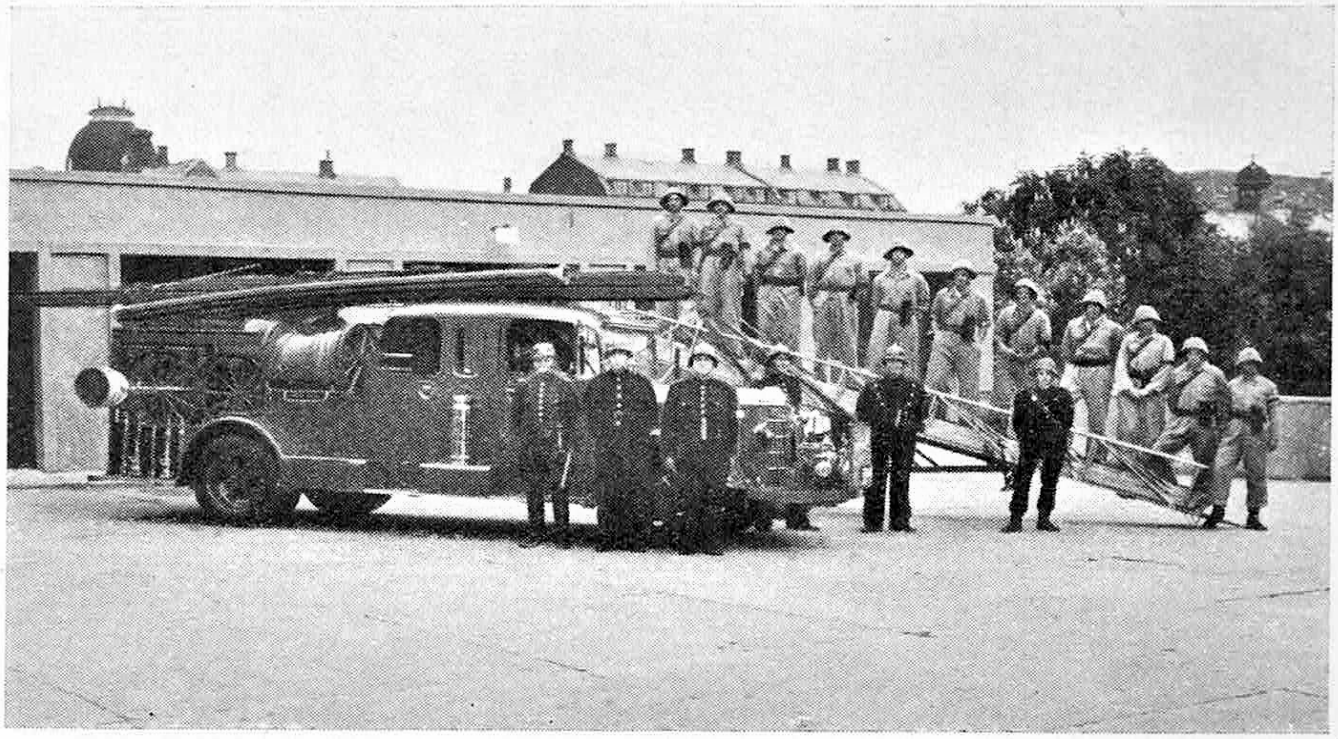
Fra 1. Januar 1946 ansattes Elektriker Poul Kahlen som fast Brandmand med Opgave at passe og vedligeholde Brandvæsenets Alarmeringssystem. Han uddannes som Røgdykker ved et Kursus i April 1946 ved Københavns Brandvæsen, og Kredsløbsapparat anskaffes til ham.

Hele Personalet hos Falck har nu hver sit Kredsløbsapparat.

Materiel. Til Disposition for Brandvæsenet findes paa Brandstationen følgende Materiel, tilhørende Falcks Redningskorps:

1 Stk. Triangel Motorsprøjte — 1800 l/ Min. — med en 22 m Afprodsstige (Aargang 1931).

1 Stk. Opel-Blitz Motorsprøjte med 2000 l Vandtank. 1500 l/Min. fra Sprøjte foran og 800 l/Min. fra Sprøjte bagved. Sidstnævnte

Station II — Stormgades Skole — 1941 med Mandskab og Materiel.

Sprøjte tillige indrettet til Skumafgivning gennem »Komet«-Rør. Max. 4000 l Skum/Min. (Aargang 1939).

1 Stk. »Aster« Paahængssprøjte — ca. 1000 l/Min. (Aargang 1927).

1 Stk. 17 m Staalstige (»Magirus«) med 2 m Forlængerled, til Paakobling. (Aargang 1939).

Endvidere findes paa Stationen — særlig beregnet til Udrykning til Brande paa Landet:

1 Stk. Bedford-Motorsprøjte — 1250 l/Min. — med 500 l Vandtank og indrettet til Skumafgivning (»Komet«-Skum) ca. 2500 l Skum/Min. (Aargang 1939).

1 Stk. T. A. S.-Paahængssprøjte, 1000 l/Min., anskaffet i Januar 1945.

Fordelt paa de forskellige Sprøjter findes følgende Materiel:

3 Haandsprøjter, hvoraf en tillige er indrettet til Skum, 6 Stk. Syre- og Skumslukkere, 2 Krybestiger, 4 Stk. Stiger paa henholdsvis 12, 10 og 8 m, 29 Stk. Straalerør, 14 Stk. Kredsløbsapparater, 1 Kønig Røg-Hjælm med 30 m Slange, 1 Friskluftsmaske med Slange, 10 Redningsliner.

Slangebeholdningen er i Dag:

til Raadighed hos Falck 944 m gum. B-Slanger
og 1425 m gum. C-Slanger,

Station III — Rørkjær Skole — 1941 med Mandskab og Materiel.

og som egen Ejendom: 990 m raa B-Slanger,
1005 m raa C-Slanger.

Alt Slangemateriel er normaliseret.

Til Raadighed for Brandvæsenet i Tilfælde af Brande paa Havnen haves Havnens Sprøjtebaad »Ællingen« (1200 l/Min.)

Alle Brandmændene er forsynet med Filterrøgmasker, Kasketter, Staalhjelme, Haandlygter, Bælter, Økser, Lomme-Redningsliner og Arbejdshandsker af Skind.

Brandopstandere. Paa Købstadens Grund fandtes pr. 31. Marts 1946:

294 Stk. 2" Brandopstandere
35 » 3" »

og paa Esbjerg Havn:

121 Stk. 2" Brandopstandere
10 » 3" »

LEDELSEN GENNEM TIDERNE.

Den første Brandinspektør i Esbjerg var Fabrikant N. J. Poulsen — blev senere den sidste Sogneraadsformand i Esbjerg Kommune. Han afløses som Brandinspektør af Agent Hans Nielsen — men

Hr. Christoffersen nu vort Brandvæsen vil svigte og holde sig til Napoleon og hans Digte.

i 1893 overtages Hvervet af daværende Værkfører paa Esbjerg Jernstøberi og Maskinfabrik, *Ludvig Christoffersen,* en Mand, der gennem 33 Aar — helt til 1926 — med stor Dygtighed, Ildhu og Interesse varetager dette Hverv og giver Esbjerg Brandvæsen et godt Skub fremad.

Christoffersen var som ung Mand kommet til Esbjerg i 1883, og kort efter træder han ind i Brandkorpsets Rækker for allerede i 1893 at blive udnævnt til Brandinspektør.

En samtidig skrev ved denne hans Udnævnelse, at »en raskere og mere resolut Mand kunde vel vanskeligt faas dertil«.

»Og det kom til at passe« — saadan skriver et Esbjergblad ved hans Afgang i 1926. Christoffersen var altid resolut og rask i Vendingen og passede godt baade til sit Hverv og til sin By — agtet og respekteret af alle — og forgudet og afholdt af sit Mandskab. Berømt var han for sit Lune — altid parat med et kvikt Svar — eller en af sine mange »Historier«. Digte kunde han med største Lethed »ryste« ud af Ærmerne. Han blev herved »Fader« til Esbjerg-Brandmandens Sang, der findes aftrykt paa sidste Side — og som den Dag i Dag synges ved festlige Lejligheder indenfor Brandkorpset.

Blandt Brandmændene kaldtes han kun for »Stoffer«. Var man til en mindre Brand — ikke en rigtig Brand efter »Stoffer«s Mening — var det altid hans faste Slagord efter Branden: »Der var mere L . . . end Blod, der hvor Slaget stod«. Efter Brandene roste han altid Korpset med: »Det var godt, Drenge!«

Resolut kunde han være. Det fortælles saaledes, at under Branden paa Fællesbageriet i 1920 beordrede han Ejeren af den tilstødende Ejendom, Vognmand Mathiesen, ud af Gaarden, og da han ikke vilde gaa, fjernede Christoffersen ham resolut ved at gribe fat i Mathiesens Fipskæg og trak ham heri hen til Politimesteren, der spurgte: »Er der noget, jeg kan gøre for Dem, Brandinspektør?« hvortil Christoffersen kort og godt svarede: »Anhold Manden!«

Dengang maatte en Brandinspektør »løbe« til Brand — følge Trop med Brandsvendene, naar de trak afsted med Slangevognene. Da han kom op i Aarene, kunde det hænde, naar de skulde løbe langt, at han »tordnede« — en Kommandostemme af Rang havde han —: »Tøv nu lidt, Drenge!« — og det hændte, at de kom mere »død end levende« til Brandstedet, som en gammel Brandmand har fortalt mig.

Selv op i Halvfjerdserne vilde han ikke opgive sit kære »Job« — og først da Brandkommissionen kraftigt havde henstillet til ham at tage sin Afsked, traadte han 1. April 1926 tilbage efter at have tjent Brandkorpset i samfulde 43 Aar — deraf 33 Aar som Brandinspektør.

Han bar med Rette 25 Aars Hæderstegnet for tro Tjeneste ved et Købstadbrandkorps — og stolt af Tegnet var han. Han bar det altid til Brand og taalte ikke, at andre indenfor Korpset — selv om de havde over 25 Aars tro Tjeneste bag sig — bar det. Først da han gik af, fik 2 af dem Tegnet.

Til Afskedsfesten for ham skrev han nedenstaaende:

FARVEL TIL ESBJERG BRANDKORPS.

Mel.: Vort Fødeland var altid rigt . . .

Farvel og Tak til hver især,
I Gamle og I Unge,
som fik den Samfundsgerning kær
at tæmme Ildens Tunge.
I fulgte Jydens sejge Skik,
hvor Mod og Fatning ej slaar Klik,
trods mangt et Grin og dum Kritik
I stred for Pligt og Ære.

I mange Aar vi fo'r afsted
som løbske Droskeheste,
en Slangevogn vi slæbte med
og gjorde hver vort bedste.
Hver Ildebrand vi kæmped' ned,

skønt Løn og Tak var mindre fed,
dog ligefuldt vi tappert stred
for Samfundsgavn og Ære.

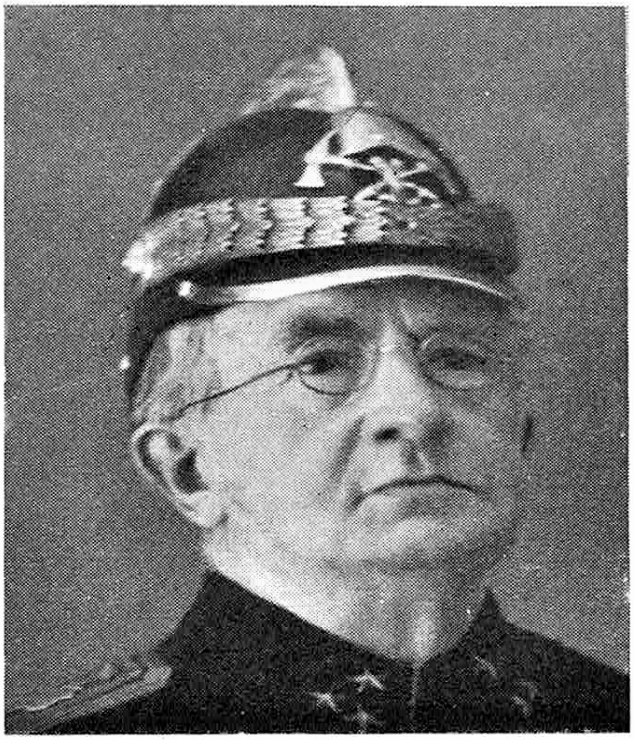
Med Ild det som med Ungdom gaar,
hvert Samfunds bedste Eje,
men hvis det ud i Flammer slaar,
som følger gale Veje.
Da kæmp det ned, saa det forslaar,
før nedenom Moralen gaar,
og vi Panik i Blodet faar,
da glemmes Pligt og Ære.

Vort Korps nu fuldt moderne staar
til Brand og Ambulance,
vort Værksted gør, hvad det formaar,
for vor Budgetbalance.
Jeg tror, vor raske By bli'er fri
for »Falck«s Reklameskryderi,
naar I som hidtil hænger i
og værner Pligt og Ære.

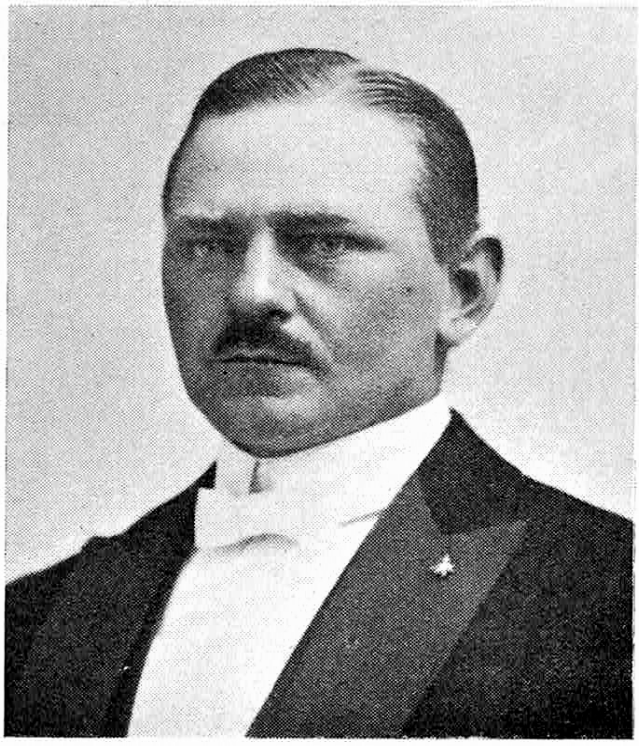
Farvel og Tak til hver især,
I grove og I sarte,
jeg tror, vi fik hinanden kær,
den hele gamle Garde.
Her spurgtes aldrig om Kulør,
enhver gik paa med godt Humør,
i Farens Stund blev ingen skør,
men stred for Pligt og Ære.

Nu tre og fyrretyve Aar
jeg her min Plads har fundet.
Hvorfor jeg ud af Korpset gaar,
paa Svaghed ej er grundet.
Men Livets Lov og andet mer',
som man kun bag Kulissen se'r,
sit klamme Punktum sætter her
for Pligt — men ej for Ære.

Som udtjent Høvding nu jeg gaar
med Tak for denne Glæde,
at her til Fest vi samlet staar
som Led i samme Kæde.
Fordi vi med den rette Aand
i Korpset, uden stramme Baand,
har virket sammen Haand i Haand
til Samfundsgavn og Ære.

Fabrikant Ludvig Christoffersen.
Brandinspektør 1893—1926.

Murermester Karsten J. Skov.
Brandinspektør 1926—28.

Christoffersen døde i 1933 i en Alder af 78 Aar — men han mindes stadig med Ærbødighed indenfor Korpset.

Murermester, Byraadsmedlem *Karsten J. Skov* afløser i 1926 Christoffersen som Brandinspektør og virker som saadan til 1928.

I Tidsrummet 1928—1929 er Brandassistenten, Pedel *H. P. Qvist* konstitueret som Brandinspektør, indtil Civilingeniør *J. Bjerregaard,* Frederiksberg — tidligere Brandfuldmægtig ved Frederiksberg Kommune — i 1929 ansættes som Brandinspektør i Esbjerg. Bjerregaard virker tillige som raadgivende Ingeniør i Esbjerg.

I 1930 fratræder Bjerregaard og efterfølges 1/11 1930 af Brandinspektøren i Lemvig, Bygningskonstruktør *N. Nielsen-Skov,* der ansættes med Opgave alene at virke som Brandinspektør i Esbjerg, og til hvem der i 1931 indrettes Bolig paa Brandstationen. Nielsen-Skov havde været Brandinspektør i Lemvig fra 1917, til han i 1930 kommer til Esbjerg.

Under Nielsen-Skovs Ledelse undergaar Brandvæsenet en større Modernisering, ligesom han virker for en mere moderne Uddannelse af Brandmandskabet ved Øvelser i Røgkammer m. v.

Nielsen-Skov fratræder som Brandinspektør 1/7 1939 og efterfølges af daværende Ingeniør hos Stadsingeniøren, Civilingeniør *N. J. Sund Nielsen,* der fra 1/10 1943 udnævnes til Afdelingsingeniør hos Stadsingeniøren for Afd. II, hvorunder bl. a. Brand-

Arkitekt H. P. Qvist.
cst. Brandinspektør 1928—29.
Brandassistent 1896—1928.

Civilingeniør J. Bjerregaard.
Brandinspektør 1929—30.

og Byggesager hører, og under Forudsætning af, at Stillingen som Brandinspektør fortsat varetages.

BRANDASSISTENTER OG BRANDMESTRE GENNEM DE 50 AAR.

Christoffersens første Brandassistent fra 1893—1896 var daværende Tømrermester, nu Arkitekt, *H. Peters.*

Peters afløses i 1896 af Arkitekt *H. P. Qvist,* der fungerer som Brandassistent helt til 1929 — de sidste 2 Aar konstitueret som Brandinspektør. Qvist tjente saaledes Korpset tro i 33 Aar.

Efter Qvist følger saa fra 1930 som Brandassistent, Skibstømrer *J. P. Eriksen.*

Eriksen var blevet ansat i Korpset i 1908 — blev udnævnt til Brandmester i 1928 for saa endelig at blive Brandassistent i 1930 og virker som saadan, indtil han i 1943 tager sin Afsked efter at have tjent sit Korps trofast i 35 Aar. Eriksen var saaledes altid en af dem, der mødte først paa Stedet, naar Alarmklokken havde lydt.

Efter Eriksens Afgang deles Brandassistentstillingen i en 1. og en 2. Brandassistentstilling, og som 1. Brandassistent udnævnes i 1943 Brandmester, Kassefabrikant *Anton E. Schmidt,* der i 1926 var

Bygningskonstruktør N. Nielsen-Skov. Brandinspektør 1930—39.

Afdelingsingeniør, cand. polyt. N. Sund Nielsen. Brandinspektør fra 1939.

blevet ansat i Korpset, og som siden 1941 havde virket som Brandmester.

Som 2. Brandassistent udnævnes samtidig Brandmester, Skorstensfejermester *Einar Wessmann,* der havde været ansat i Korpset siden 1941.

Af Brandmestre fra den første Tid skal nævnes Smed *Niels Knudsen,* Støberiarbejder *Jørgen Lauridsen* — i mange Aar Stationsbud og Stationsvagt paa Brandstationen, Murer *Mathias Jensen, Jørgen Falkenberg,* som den 26/4 1928 kom saa ulykkelig af Dage ved en Brandøvelse, Kedelpasser *M. Ebsen* og nuværende faste Stationsvagt hos Falck, *Peter Hansen,* der har været ansat i Brandkorpset siden 1919.

Som Brandmester har endelig fungeret Skibsbygger *Joen Joensen* i Tiden fra 1928—1943. Joensen havde tjent Korpset i 33 Aar — helt fra 1910.

Særlig Omtale blandt Brandmestrene fortjener Modelsnedker *J. P. Jensen.* Jensen nyder nu sin Alderdom her i Esbjerg. For det første har han været ansat fra 1896 i Esbjergs første Brandkorps og gjorde Tjeneste helt til 1929, og for det andet virkede han som Brandmester helt fra 1909—1929. Den Dag i Dag omfatter J. P.

J. P. Eriksen.
Brandassistent 1930—43.

Anton E. Schmidt.
1. Brandassistent fra 1943.

Jensen Brandvæsenets Arbejde med stor Interesse, og han svigter nødigt, naar Brandmændene kalder til Fest.

NUVÆRENDE BRANDMESTRE.

Brandmester, Smed *Poul Jensen* hører til de ældste indenfor Korpset i Dag, idet han blev ansat allerede i 1919. Blev Brandmester i 1943.

Brandmester, Tømrer *Chr. Olsen* er ansat i Korpset i 1920 og blev Brandmester ligeledes i 1943.

Brandmester, Kasserer for Smede- og Maskinarbejdernes Forbund i Esbjerg, *Peter Due* er ansat i 1921 og blev ligeledes udnævnt til Brandmester i 1943.

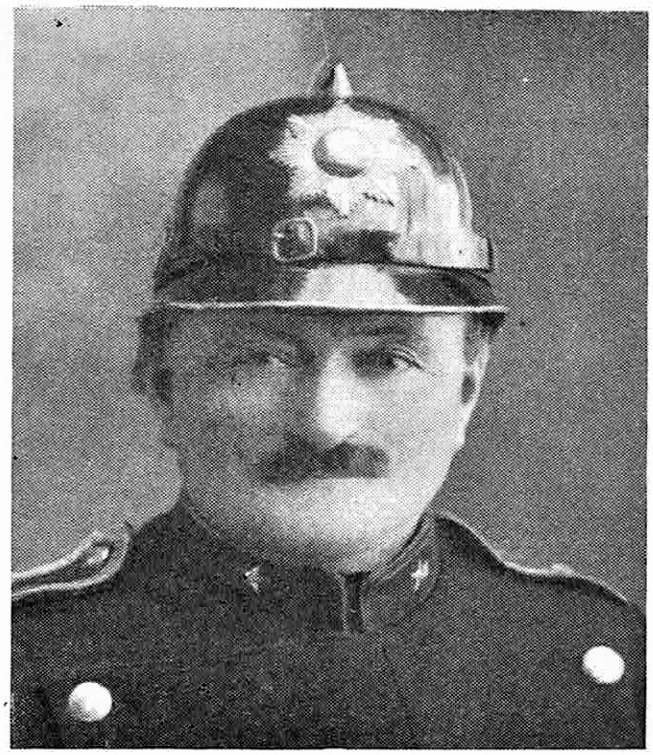
Brandmester, Gartner *Chr. Petersen* blev ansat i 1927 og udnævnt til Brandmester i Aar.

BRANDMÆND, DØDE UNDER UDFØRELSE AF DERES GERNING.

Under en Øvelse den 26. April 1928 paa Brandstationen — Øvelse med Redningsline — brast Linen, der bar de to Brandmænd, fast Brandmester *Jørgen Falkenberg* og Reserve-Brandmand, der

Einar Wessmann.
2. Brandassistent fra 1943.

Joen Joensen.
Brandmester 1928—43.

tillige var Pedel paa Stationen, *Sigfred Christensen,* og de to Brandmænd styrtede ned for Øjnene af deres Kammerater og slog sig ihjel. Ulykken gjorde et dybt Indtryk paa dem, der overværede Øvelsen.

EN GL. BRANDMAND FORTÆLLER OM DEN FØRSTE TID.

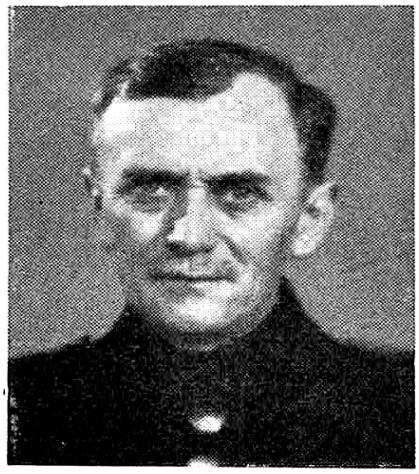
Ude paa De gamles Hjem i Esbjerg træffer vi fhv. Brandmester J. P. Jensen, der blev ansat i 1896 i Esbjergs første Brandkorps. Jensen er — saavidt han ved — sammen med nulevende Maskinfabrikant Rasmussen, »Tuxham«, Esbjerg, de eneste, der er tilbage fra det første Korps. Medens Rasmussen ret hurtigt traadte ud af Korpset, blev Jensen der helt til 1929.

Da jeg spørger ham, om han husker nogle af de store Brande fra de første Aar, fortæller han om den store Brand i 1900 paa Tømmerpladsen ved Bavnehøj. Ilden bredte sig til en store Beboelsesejendom, kaldet »Kasernen«, der laa lige derved, og denne brændte helt ned, hvorved 24 Familier blev husvilde. Det brændte der i flere Dage.

De tog Vand fra en enkelt Brandopstander — og saavidt han husker — blev det kun til, at 1 eller højst 2 Straalerør kunde komme i Brug — og som han siger: »der brændte det, der kunde brænde«.

J. P. Jensen.
Brandmester 1909—29.

Poul Jensen.
Brandmester fra 1943.

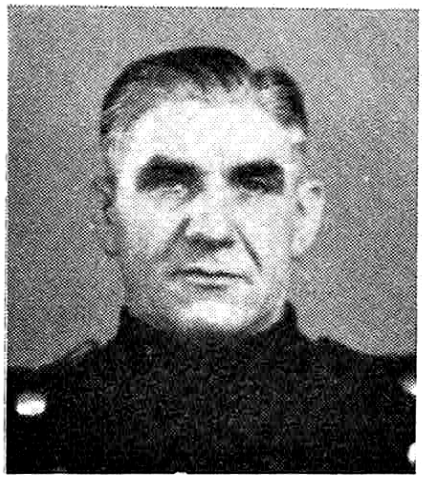
Chr. Olsen.
Brandmester fra 1943.

I 1903 brændte et andet store Tømmerlager, der laa der, hvor nu Kreaturstaldene ligger. Branden kunde ses langt til Søs.

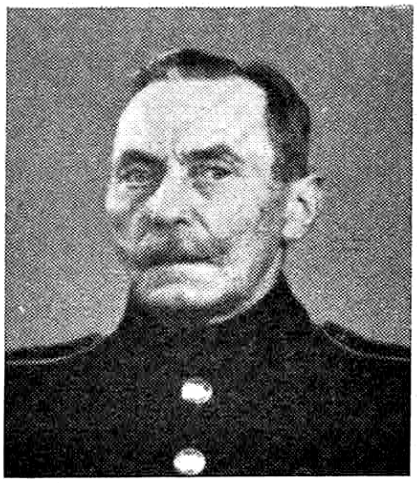
Endelig mindes han ogsaa den store Brand paa Eriksen & Christensens Silopakhus i 1909. Her assisterede Havnen med Slæbebaaden »Vildanden«. Under Branden styrtede en Gavl ned og dræbte en Arbejdsmand. Det varede mange, mange Dage, inden Ilden helt var slukket i de store Korndynger.

Af andre »Episoder« fra sit Brandmandsliv husker han, at der en Nytaarsaften i Halvfemserne var opstaaet Panik foran Politistationen, fordi Folk krævede en Mand løsladt, der lige var blevet anholdt for »Ballade«. Der var ikke mere end et Par Betjente i Esbjerg dengang, og der blev derfor ringet til Brandinspektøren om »Assistance« — om at komme op og sprøjte paa Folkene. Inspektøren og 2 Brandmænd tog afsted med Slangevognen — og var ikke rigtig glade ved Situationen. De fik en Slange lagt ud og fik ogsaa Vand paa — men aldrig saa snart var dette sket, før Slangen blev skaaret over. En ny Slange blev lagt ud, men den blev ogsaa skaaret over — og saa »samlede vi Krammet sammen og rejste hjemad«. Det viste sig senere, at den »modige«, der skar Slangerne over, havde været en Skrædersvend.

I 1920 var der stationeret en større Styrke tyske Marinestrygere i Esbjerg — vel ca. 2000—3000 Mand — og hele Brandkorpset blev holdt i »Alarmberedskab« for at kunne træde til og hjælpe det ret lille Politikorps — men »vi« kom da aldrig i Funktion. »Forresten«, siger Jensen, »var de samme Minestrygere flinke til at hjælpe os, da det store Garagekompleks — der hvor nu Carl Hansen har Service-Station — paa Hjørnet af Skolegade og Smedegade brændte. Det var ved den Brand, at Benzinen løb i Gade-

Peter Due.
Brandmester fra 1943.

Chr. Petersen.
Brandmester fra 1946.

kloaken og antændtes her med det Resultat, at de tunge Kloakdæksler med et Brag røg i Luften — selv ret langt fra Brandstedet. De smaa Huse overfor i Smedegade var stærkt truet — men blev da reddede.

»Hvordan var det at arbejde med de gamle Haandsprøjter?« spørger vi. »De var ikke rare. Det var en drøj Tur at pumpe med dem. Der skulde en 6—8 Mand til. Pumpemandskab tog vi gerne fra Tilskuerne — men naar de opdagede, hvilket »Job« de skulde til, stak de som Regel af. Sprøjten brugte vi ikke gerne i Esbjerg. Der skulde jo ogsaa først hentes Heste hos Vognmand Larsen i Kronprinsensgade til at trække den. Sommetider maatte Hesteforspandet hentes ude paa Marken først. Som Regel brugte vi kun Sprøjten paa Landet, og saa blev Mandskabet kørt derud paa Fladvogn«.

STØRRE BRANDE GENNEM DE 50 AAR.

I Begyndelsen af 1900'erne bliver Esbjerg hærget af en hel Brandepidemi.

Den første store Brand er Branden den 4. Marts 1900 i Aktietømmerhandelens Lager paa Bavnehøj. Det store Lager brændte fuldstændig, og Branden bredte sig herfra til det store Bygningskompleks »Kasernen«, der ligeledes nedbrændte fuldstændig, hvorved 24 Familier blev husvilde. Branden var saa heftig, at den observeredes 60 Somil til Søs. Skaden androg ialt 210.000 Kr. Branden var paasat.

Den 1. April samme Aar brænder Koncertsalsbygningen til »Esbjerg-Tivoli« helt ned. Marinesoldater fra Kanonbaaden »Grønsund« assisterer.

Den 21. s. M. brænder Østerbros Træhandel, og her hjalp Marinesoldater ogsaa.

Den 5. August brænder Esbjerg Træhandels Lager til en Værdi af 100.000 Kr. Ilden var paasat.

5. December 1902 opstaar en voldsom Tagbrand i Ejendommen Englandsgade 9.

Den 9. s. M. nedbrændte Cementfabrikken »Gefion«. Der var intet Vand til Slukning.

8. Februar 1903 brænder Dansk Konfektionsfabrik i Norgesgade.

Den 27. November 1905 nedbrændte D. F. D. S.'s 2-Etages Materialhus paa Esbjerg Havn.

Esbjerg Tovværksfabrik brænder helt ned den 30. November 1908. Skaden androg ca. 150.000 Kr. Der fandtes intet Vand til Slukning.

15. December s. A. nedbrændte det ene af de to Fiskepakhuse paa Esbjerg gl. Fiskerihavn. Ogsaa her var Skaden ca. 150.000 Kr. Brandvæsenet blev assisteret af et Lokomotiv.

En af de største Ildebrande gennem de 50 Aar indtræffer den 27. Februar 1909, idet Eriksen & Christensens store Silopakhus paa Esbjerg Havn den Dag gaar op i Luer. Overfor et saadant Ildhav var Brandvæsenet næsten magtesløs — men gik paa med ufortrøden Energi — hjulpet af Havnens Slæbebaad »Vildanden«. Pakhuset var fuldt af Korn, og det ulmede her i næsten en hel Maaned. Under Branden væltede en Mur og dræbte en Arbejdsmand, der var ved at hjælpe til med at flytte nogle Banevogne.

Brandskaden androg ialt over 1 Million Kr. — og det var mange Penge dengang.

28. April 1914 er der voldsom Brand i Lykke-Thomsens Farve- og Lakfabrik paa Esbjerg gl. Havn. Baalet udviklede en kraftig Varme, og den ene Fernistønde efter den anden eksploderede.

»Lyngmelsfabrikken«, der under Krigen var installeret paa det gl. Ølbryggeri, blev hjemsøgt af Brande 3/10 1916, 27/11 1916 og 11—12/12 1918.

Den 17. Juni 1920 indtræffer den store Brand i det ret store Garagekompleks, der laa paa Hjørnet af Skolegade og Smedegade. Benzinen flød ned i Kloakerne og antændtes, hvilket bevirkede, at Kloakdækslerne i Gaderne deromkring sprang i Luften med et Brag. Bebyggelsen overfor i Smedegade var stærkt truet — men blev reddet. Tyske Minestrygere, der da opholdt sig i Esbjerg i stort Tal, sørgede for Afspærring og hjalp til — de var saa ivrige, at de derved »knækkede« flere Slanger.

Esbjerg Brandstation i 1932.

Samme Aar er der den store Brand i Fællesbageriet. Her faldt Brandmand Poul Jensen igennem en Etage, men var saa heldig at falde ned i Mellageret. Her var det, at »Stoffer« fjernede Vognmand Mathiesen ved at trække ham i Skægget hen til Politimesteren og anmodede ham om at »anholde Manden«.

I 1921 hører vi for første Gang om Brand i Esbjerg Sengefabrik. Siden da har Esbjerg Brandvæsen været til Brand der mange Gange ikke mindst i Krigsaarene — men herom senere.

I 1922 er der en stor Tagbrand i Ejendommen paa Hjørnet af Kongensgade-Kirkegade, der hvor nu Manufakturhandler Iversen bor.

I Perioden 1926—27 optræder der en »Pyroman«. Det var i den Periode en fast Regel, at Brandvæsenet skulde til Brand hver Lørdag Aften. Det var saa galt, at man regnede med, at »Pyromanen« fandtes indenfor Brandmændenes Rækker — og hele Korpset blev afhørt — men uden at man fandt noget mistænkeligt. Det var dog mest »uskyldige Objekter«, der blev valgt til »Brandoffer« — Kreaturstaldene, Lysthuse, Tjæreskure o. lign. Esbjerg Sengefabrik optræder atter med en Brand 5/11 1930 og igen 8/4 og 9/4 1935.

Fra Branden paa Hotel »Phønix« 30. November 1933.

Brandvæsenet tilkaldes 26/10 1932 til Brand i Tarp Kro, der brænder helt ned.

Villemoes Teglværk brænder den 7. November 1932.

Den 30. November 1933 indtræffer en Brand, der kunde have faaet de alvorligste Følger — nemlig Branden i Hotel »Phønix«, Skolegade. Branden er opstaaet i Restaurationen og havde gennem en Madelevator bredt sig til Bagtrappen — samtidig med, at Fortrappen er blevet fyldt af en kvælende Røg. Gæsterne og Personalet hang i Vinduerne — et Par var kravlet ud paa Taget og en Gæst skreg vildt om Hjælp. Ved Hjælp af den store Stige og et Par mindre Stiger blev alle Personer — ialt 11 — og en Hund helskindet — men mange i det bare Linned — bjerget ned — og Ilden nedkæmpet, saa kun Restaurationen blev raseret.

27. April 1935 er der en farlig Eksplosionsbrand i Benzolværket paa Esbjerg Gasværk.

Den 2. Februar 1936 brænder Vedsted-Hansens Kassefabrik og Trælager paa Strandby Plads. Under den kraftige Brand bliver en Brandmand, A. P. Jensen, »røgforgiftet«.

Tagetagen paa Havneadministrationsbygningen bliver den 25. April 1936 raseret af en heftig Brand som Følge af, at en Dunk Benzin væltes og antændes paa Grund af en Læredrengs Uforsigtighed. Branden bredte sig straks gennem Køkkentrappen til Tagetagen. Læredrengen og en Malersvend maatte tages ned fra Tagetagen ved Hjælp af en Stige.

Saa er atter en »Pyroman« paa Spil. Den 16. August 1936 bliver en travl Dag for Esbjerg Brandvæsen, der Kl. 1.16 hidkaldes til Brand i Kreaturstaldene — derefter Kl. 1.43 til Brand i en Lade

Fra Branden paa Tovværksfabriken 16. August 1936.

i Frederiksberg Alle, Jerne, Kl. 2.02 til Brand i Esbjerg Tovværksfabrik lange Rebslageri, der brændte totalt ned og sidst Kl. 2.21 til Brand i Lauridsens Mejeri paa Nygaardsvej. Brandvæsenet klarer dog »Ærterne« — selvom det var et haardt »Job« saadan at skulle »stikke af« fra den ene Brand til den anden.

Den 13. December 1938 udbryder der en Brand paa »Valsemøllen« paa Esbjerg Havn. Ribe og Varde Brandvæsen tilkaldes til Assistance. Eriksen & Christensens store Silopakhus, der ligger lige overfor, var en Overgang stærkt truet — men blev reddet. »Valsemøllen« nedbrændte fuldstændig.

KRIGSAARENENE 1939—45.

Med Krigen fulgte der en lang Række Opgaver til Brandvæsenerne hele Landet over — særlig i de store og større Byer.

Først Ordningen med Organiseringen af Brandtjenesten under Luftværnet, Uddannelsen af CBerne og Husvagterne, Eftersyn af Pulterkammerrydningen, Etablering af Brandvagterne, Anskaffelser af nyt Materiel — og sidst — men ikke mindst — i de sidste 3 Aar — Bekæmpelse under vanskelige Forhold af de mange store Sabotage- og Schalburgtagebrande — og med disse fulgte en stor Stigning i Antallet af Brandudrykninger fra 74 i Aaret 1939/40 til 151 Gange i Aaret 1943/44, 120 i Aaret 1944/45 og 131 i Aaret 1945/46.

Allerede et Par Dage efter Krigens Udbrud faar man et »Varsel« om, hvad der kan ventes. Mandag den 4. September 1939 Kl. ca. 17.40 nedkastes der fra en Flyvemaskine 4 Sprængbomber a ca.

Valsemøllens Brand den 13. December 1938.

250 kg i den vestlige Bydel. De 3 af Bomberne falder saa heldigt, at de ikke anretter nogen nævneværdig Skade, medens den fjerde ulykkeligvis ramte Ejendommen, Frodesgade 152 midt paa Tagryggen, for skraat ned gennem denne Ejendom, ind gennem Brandgavlen til Nr. 150 for tilsidst at sprænges nede i Kælderen her. Ved Eksplosionen styrtede det meste af Ejendommen — en 3-etages Bygning — Nr. 150 og en Del af Nr. 152 sammen.

Der blev straks af Politiet slaaet Alarm til Brandstationen og alt Mandskab gav Møde sammen med Ambulancer fra Falck Redningskorps og Zone-Redningskorpset.

Liget af en Kvinde bjærgedes straks ud af Dyngerne. 2 Kvinder fra 2. Sal bjergedes ned af en Stige og en Kvinde, der havde staaet paa en Altan, var af Lufttrykket blevet slynget ud og fandtes begravet under Murbrokkerne, saa kun Hovedet ragede op. Bortset fra Chocket og nogle Knubs og Skrammer havde hun ingen Skade taget.

Brandvæsenet overtog Ledelsen af Rednings- og Rydningsarbejdet, der udførtes dels af Brandmændene, Falck, Zonen, Røde-Kors Folk, Arbejder-Samaritter og andre Hjælpere, udtaget blandt fri-

Den bomberamte Ejendom Frodesgade 150—52. 4. September 1939.

villige, der meldte sig. De udførte alle et godt og ihærdigt Arbejde — et Arbejde, der heldigvis forløb uden Uheld — og ved 2.30-Tiden om Natten kunde alle sendes hjem efter at have arbejdet i godt 8 Timer og efter at Ruinerne næsten var renset helt ned til Kældergulvet.

Der kom nu Gang i at gøre Planerne om Luftværnet færdige. Planen for Brandtjenesten forudsatte Oprettelsen af 3 Stationer — en paa Brandstationen — en paa Stormgades Skole og en paa Rørkjær Skole, og de første 45 CBer indkaldtes til Uddannelse ved Brandtjenesten fra den 16. November 1939.

Denne Uddannelse maatte Brandvæsenet selv tage sig af — i i Modsætning til senere, hvor alle CBer først kom paa en Grundskole for derefter at faa en Specialuddannelse ved de forskellige Tjenestegrene.

Den 15. April 1940 indfandt en tysk Officer sig og henstillede indtrængende, at der straks fra om Aftenen oprettes Brandvagter paa de forskellige Stationer.

I Løbet af Eftermiddagen gøres de 3 Stationer klar, Materiellet køres ud og fra Kl. 18 er Stationerne paa Brandstationen, Stormgades Skole og Rørkjærs Skole — klar til at tage hele Brandmandskabet — Reserven blev indkaldt fuldtud. — Helt til den 5. December d. A. er de 3 Stationer bemandet, og jeg tror, at jeg tør sige, at den Tid for Brandkorpset staar som en af de bedste Oplevelser,

de har haft. Ganske vist levede de lidt »paa Feltfod« — men de blev godt »rystet« sammen, og det gav et godt Kammeratskabsforhold. Fra 5. December inddrages de 2 Stationer paa Stormgades og Rørkjær Skole, og kun Brandstationen holdes besat med 4 Brandmænd og 8 CBer foruden den normale Vagt — og den Ordning varede ved til helt hen i 1942.

Under Flyverangreb den 1. December 1940 sættes den lille Gasbeholder paa Esbjerg Gasværk i Brand af Bombesplinter, og Brandtjenesten maa sikre den og en nærliggende større Gasbeholder mod Gaseksplosion, hvilket ogsaa lykkes.

Den 16. Juli 1941 er det atter galt med Brand i 2 Gasbeholdere paa Esbjerg Gasværk som Følge af, at der under Luftalarm af Anti-Luftskyts er skudt Hul i dem, og fra 2 Huller a 3 cm Diameter i den ene og et Hul af ca. 10 cm Diameter staar Flammer ud. Største Længde af Flammerne ca. 5 m. Ved kraftig Afkøling omkring Hullerne lykkes det at faa Hullerne »afproppet« fra den rejste Staalstige.

Fra og med den 24. August 1942 besættes under Luftalarm foruden de 3 Hjælpestationer yderligere 3 Hjælpebrandvagter, nemlig paa Danmarksgades, Østre og Vestre Skole — og denne Ordning vedvarer næsten hele Krigen ud. Som Følge af Tyskernes Beslaglæggelse af nogle af disse Skoler maa man i de sidste Aar flytte Station 3 fra Rørkjær Skole til et Lokale ved Schaub & Co., Brandvagten fra Vestre Skole flyttes til Danmarksgade Skole og Brandvagten fra Østre Skole til Statsskolen.

Under Luftalarm den 20. April 1943 har Brandtjenesten 3 Udrykninger til Brand — een i Jernbanegade 64 Kl. 23.59 — een Kl. 1.44 til en nedstyrtet, brændende Flyvemaskine ved Hjertingvejen. Slukningsarbejdet her er meget farligt for Mandskabet, for Branden udløste Maskinens Maskingeværer, og Branden maatte bekæmpes »fra Dækning«. Det er som en af CBerne sagde: »ligesom at være i Krig«. Heldigvis skete der ingen Skade paa Mandskab og Materiel.

Den sidste af de 3 Udrykninger var til Brand i Tarp Brugsforening Kl. 3.48.

Søndag den 27. August 1944 Kl. 15 oplevede vi det store Bombardement af Esbjerg Flyveplads — foretaget af ca. 70 amerikanske Flyvemaskiner.

Tyskerne forlangte her Assistance til Brand paa Pladsen — men der svaredes dem, at først naar Luftalarmen var afblæst, kunde vi komme til Assistance. Der blev blæst af Kl. 15.45 og Kl. ca. 16

afsendes en Sprøjte med saa lidt Mandskab som muligt. Sprøjten blev sat til Seriepumpning, og vort Mandskab deltog ikke i selve Slukningsarbejdet. Der var paa dette Tidspunkt Ild i en af Tyskerne besat 3-fløjet Bondegaard og en stor Militærbarak. Ca. ¼ af Flyvepladsen — det sydøstre Hjørne — var et helt »Maanelandskab« efter Bombardementet.

Ind imellem havde vi gennem Krigsaarene under Luftalarmer 10 Udrykninger — hovedsagelig Ambulanceudrykninger — dog var der et Par enkelte, ubetydelige Smaabrande, stammende fra nedkastede Brandbomber.

Som Følge af, at Tyskerne indførte en meget »skrap Spærretid« — det var selv for Brandfolk i Uniform livsfarligt at færdes paa Gaderne, idet Tyskerne skød paa lang Afstand, naar de saa en Person bevæge sig i Gaderne, sattes Ekstravagt paa Brandstationen fra den 16. April 1945 til Krigens Afslutning.

Den 26. April 1945 oplevede Brandtjenesten sin *158. Luftalarm*, og da Kapitulationen kommer den 5. Maj, aander vi befriet op — ikke mere tynget af det tunge Ansvar, der i Virkeligheden under hele Krigen har paahvilet Brandtjenesten. Alt i alt har Brandtjenesten givet Møde til Luftalarmer og Øvelser i de 5 Aar i sammenlagt ca. *351 Timer*. Den længste Luftalarm var den 20. April 1943, og den varede 5 Timer 19 Minutter.

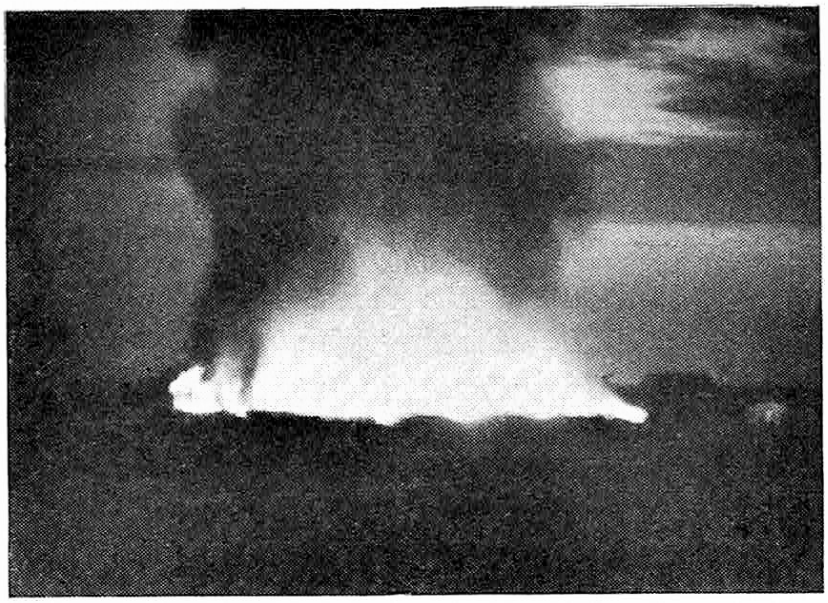
Dette var i korte Træk, hvad der er at sige om Brandtjenestens Arbejde indenfor Luftværnet i de 5 Krigsaar 1940—45, og jeg kan sige saa meget, at hvis Forholdene yderligere var blevet forværret, var dog alle Mand indenfor Korpset besjælet af den Tanke, at de var parate til at yde deres Yderste — og det fortjener de Tak for.

Af større Brande i Krigsaarene skal nævnes følgende:

Branden den 3. August 1940 i Esbjerg Produktforretnings Sækkelager i Exnersgade. Lagerbygningen og de to øverste Etager i en tilstødende Beboelsesejendom brændte. 2 Motorsprøjter og 9 Straalerør i Brug.

Den 2. August s. Aa. brænder A/S Faarup & Sønderbys store Lagerbygning af Træ paa Esbjerg Havn. Den omkringliggende Bebyggelse — mest Træbygninger — stærkt truet som Følge af den kraftige Vind, der blæste. 4 Sprøjter i Gang og 15 Straalerør i Brug.

Under de to Brande deltog de indkaldte Vagthold af CBer med Held i Slukningsarbejdet.

Den store Sabotagebrand paa Fiskepakhusene 6. August 1943.

Endelig Branden den 1. Februar 1941 i Hotel »Spangsberg«, hvor en Del af Fløjen mod Stormgade brændte. 2 Personer maatte tages ned med Stige. Det lykkes at hindre Ilden i at brede sig til selve Hotelfløjen og Teatersalsfløjen. Under Branden frøs det ca. 16—20° .

Saa optræder den første større »Sabotagebrand« den 23. Marts 1943 i Esbjerg Sengefabrik, hvor der maa 2 Sprøjter og 11 Straaler til for at bekæmpe Ilden.

Natten til den 17. Marts 1943 har Brandvæsenet 5 Udrykninger.

Den 13. Marts har Esbjerg Brandvæsen været til Assistance i Ribe ved en stor Sabotagebrand der.

Aaret 1943/44 — fra April til April — udviser det største Antal Brande paa et Aar, 151, saa længe Esbjerg Brandvæsen har eksisteret. Omfanget af flere af Brandene har været meget betydeligt.

Af særlige bemærkelsesværdige Udrykninger det Aar skal følgende omtales:

Den 4/7 1943 tilkaldt af Varde Brandvæsen til Assistance ved Brand paa Varde Staalværk. Mødt med 1 Motorsprøjte og 5 Mand.

Brand den 13/8 1943 i større Træskur, Haraldsgade 64. Skuret indeholdt Lyng, 150 hl Generatorbrænde, Cement m. v. Aarsag: Sabotage. 4 C-Straalerør i Brug.

Den 6. August Kl. 0.08 tilkaldt til Brand paa Esbjerg Fiskerihavn. Ved Brandvæsenets Ankomst stod en Stabel Fiskekasser (ca. 50.000 Stk.), en Række mindre Træskure paa Slæbestedet foran — samt den store Tagkonstruktion af Træ over Kassepladsen i lys Lue. 12 af 15 tilgrænsende 2-Etagers Fiskepakhuse var delvis antændt. Der tilkaldtes straks Assistance fra saavel Hav-

Fiskepakhusene efter Branden.

nens Sprøjtebaad som fra Varde og Ribe Brandvæsen. Ilden truede med at brede sig til den bagved Pakhusene liggende store Perronbygning af Træ og til nogle Nord for Brandstedet beliggende Pakhuse, hvilket det dog lykkedes at forhindre.

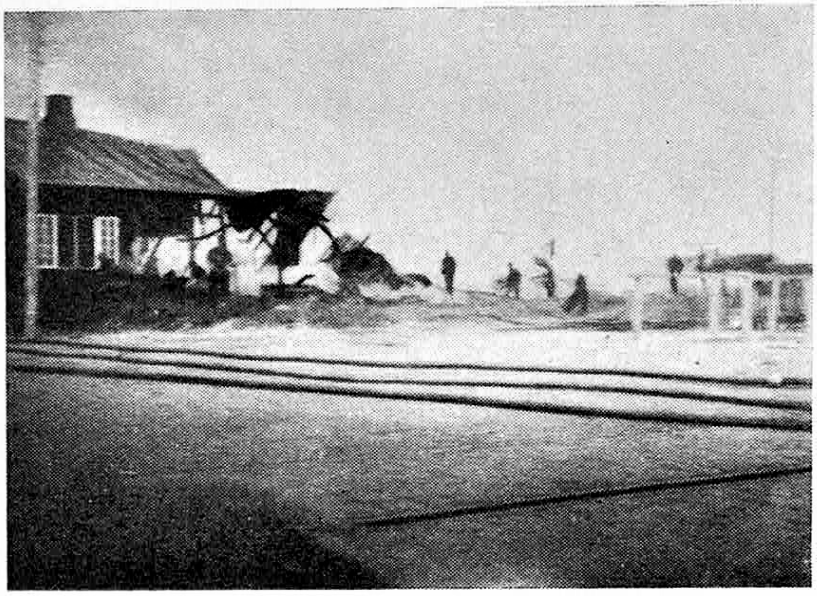
I Slukningsarbejdet deltog Esbjerg med 2 Motorsprøjter og 1 Paahængssprøjte, Esbjerg Havn med Sprøjtebaaden »Ællingen«, Ribe og Varde Brandvæsen hver med en Motorsprøjte, og den tyske Værnemagt med en bærbar Motorsprøjte — ialt 7 Motorsprøjter. Der blev ialt udlagt ca. 1800 m Slange, og det store Baal blev bekæmpet med Vand fra 3 Stk. B-Straalerør og 18 C-Straalerør. Sprøjten kunde først hjemsendes Kl. 7.00—7.56, dog blev Sprøjtebaaden og Paahængssprøjten paa Stedet til Kl. 17.30

Branden var i Omfang een af de største Brande, der har fundet Sted her i Byen de sidste Aartier. Brandaarsag: Sabotage.

Under Branden blev Brandvæsenet alarmeret Kl. 3.57 og 4.50 til Brand i det gl. Ølbryggeri. Stigesprøjten fra Stationen afsendtes tilligemed et Hold Brandmænd fra Brandstedet ved Havnen. Det viste sig, at Stikflammerne fra to Bombeeksplosioner af en Politipatrouille var blevet antaget for Brand, men Bomberne havde ikke foraarsaget Brand nogen af Gangene. Den sidste Bombe eksploderede 10 Minutter efter, at et Hold Brandmænd, der havde eftersøgt en mulig Brand, havde forladt denne og var naaet tilbage til henholdsvis Stationen og Havnen.

Den 8/8 1943 tilkaldt til Assistance ved Brand paa Skovgaards Sæbefabrik ved Varde.

Aftenen, den 20. August 1943, blev den hidtil travleste i Esbjerg Brandvæsens Historie.

Schmidt & Mortensens Kassefabrik 20. August 1943.

I. Kl. 18.50 tilkaldtes Brandvæsenet til Brand paa Schmidt & Mortensens Kassefabrik paa Fiskerihavnen. Den ene af Indehaverne er forøvrigt 1. Brandassistent ved Brandkorpset.

Ved Ankomsten stod det store Arbejdsskur af Træ og en Del Fiskekasser i Gaarden i lys Lue.

2 Motorsprøjter og Havnens Sprøjtebaad samt en bærbar Motorsprøjte fra Værnemagten bekæmpede Ilden med 1 Stk. B-Straalerør og 7 C-Straalerør. 825 m Slange var udlagt.

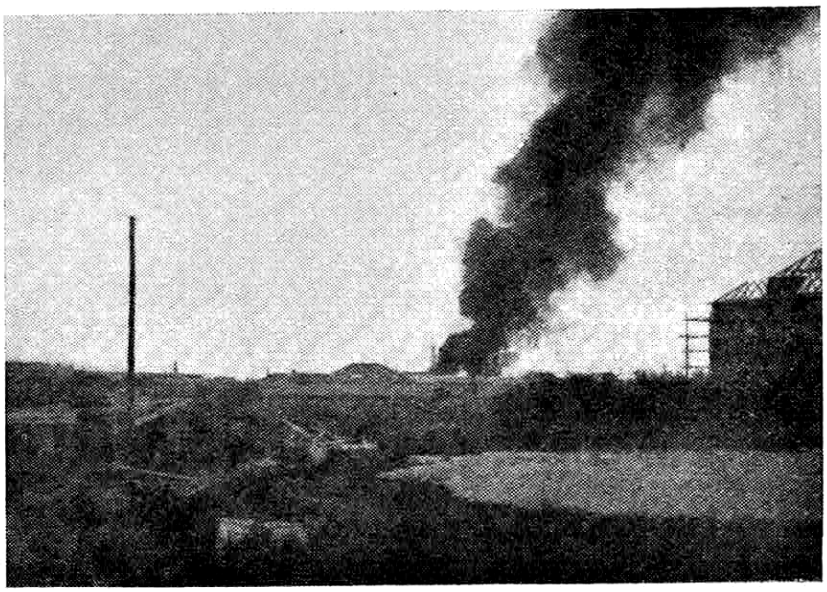
Videre Udbredelse af Ilden blev forhindret — men Slukningsarbejdet var ikke tilendebragt før Kl. 2.05.

II. Under denne Brand indløb Kl. 19.40 til Brandstationen Melding om Brand i en Militærbarak paa Østre Havn (Brandsted Nr. 2). Fra førstnævnte Brandsted (fast Telefonforbindelse mellem Brandstationen og et Kontor lige overfor Kassefabrikken blev derefter oprettet) blev een af Sprøjterne taget ud af Slukningsarbejdet og afsendt med et Hold Brandmænd til Brandsted Nr. 2. Ved Ankomsten hertil var Ilden blevet slukket af Personalet i Barakken.

Tanksprøjten returnerede derefter til Brandsted Nr. 1.

III. Umiddelbart herefter kunde vi paa det første Brandsted se kraftig Røg »vælte« op i Retning af Englandskajen — altsaa i modsat Ende af Havnen. Paa telefonisk Forespørgsel til Brandstationen svaredes der, at Stationen endnu ikke havde faaet nogen Anmeldelse. Denne indløb ca. Kl. 20.05 og fra Brandsted 1 afsendtes straks Tanksprøjten, der holdt klar, til dette Brandsted (Nr. 3). Paa Brandsted 1 gjordes Landsprøjten ogsaa klar til Afgang til Brandsted 3, idet Ilden nu var nedkæmpet saa meget, at Havnens

Branden den 20. August 1943 paa Schmidt & Mortensens Kassefabrik.

Sprøjtebaad kunde klare Resten. Fra Brandstationen afsendtes en Lastbil med Slangemateriel og Paahængssprøjte til Brandsted 3.

Ved Ankomsten til Brandsted 3 var der kraftig Ild i en Samlestald af Træ ved Statens Exportslagteri. Værnemagten havde lagt en C-Slange ud fra en Brandopstander og dækkede dermed selve Slagteribygningen.

2 B-Straalerør fra Tanksprøjten slog paa ca. 10 Minutter Ilden ned her. De to andre mødte Sprøjter kom saaledes ikke i Brug.

IV. Lige før jeg tog fra Brandsted Nr. 2 for at køre til Brand Nr. 3, modtog jeg telefonisk Meddelelse fra Brandstationen (Kl. ca. 20.07) om, at noget Træværk og Tørv i Fanøfærgeriets Oplagsskur var antændt — antagelig af en Brandbombe. Paa Vej til Brandsted 3 lagde jeg derfor Vejen om til Færgeriet. Her var dog kun mindre Ild — ingen overhængende Fare for større Brand — og jeg gav det tilsteværende Personale Besked om at bekæmpe Ilden med Vandspande — og lovede at sende en Sprøjte, saasnart en saadan kunde undværes. Lidt efter kunde Landsprøjten, der ikke var kommet i Brug ved Brandsted 3, sendes herom, og ved at tage Vand fra Havnen kunde den fuldstændige Slukning herefter tilendebringes ret hurtigt.

V. Medens Brandvæsenet var i Gang med Efterslukningen paa Brandsted 3, observeredes en kraftig, sort Røgsky i Retning af Fiskerihavnen. Lidt efter, Kl. 20.50, modtoges Melding fra Brandstationen, at det var Viggo Sørensens Pakkassefabrik, der brændte.

Paahængssprøjten sendtes straks afsted, og der sendtes Besked til Landsprøjten, der var ved Brandsted 4, om hurtigst muligt at rykke til Assistance. Fra Brandstationen afsendtes noget senere

Stigesprøjten. Paa Brandsted 4 gav jeg Besked om, at Tanksprøjten hurtigst muligt maatte gøres klar og returnere til Brandstationen som Reserve, og tog selv til Brandstationen for her at etablere »Kommando-Central«. Da det stod mig klart, at man efter den Udvikling, der hidtil var sket i Aftenens Løb, kunde vente flere Brande, rekvirerede jeg Kl. 21.00 Assistance fra saavel Vardesom Ribe Brandvæsen og fra C. B. U. i Haderslev samt fra Falck i Ribe og Bramminge.

Varde- og Ribe Brandvæsen blev ved deres Ankomst sat ind til Assistance ved Viggo Sørensens Pakkassefabrik. Branden her var af ret stort Omfang. Pakkassefabrikken med Kassestabler i Gaarden, Works Skibsbyggeri og nogle tilgrænsende Træskure stod i lys Lue. Havnens Sprøjtebaad var imidlertid blevet flyttet fra Brandsted 1 til Pakkassefabrikken. Paa Brandstedet var saaledes 5 Motorsprøjter i Brug. 1 B-Straalerør og 11C-Straalerør var i Brug, og der var udlagt ca. 1670 m Slange. Ilden truede med at brede sig baade mod Nord og Syd. Mod Syd var Straalevarmen fra Baalet særlig kraftig. En Brandmand fik saaledes brændt et stort Hul i Ryggen af sin Uniform — og en enkelt Brandmand, der stod paa en særlig udsat Post, havde i en Fart lavet sig et Skjold af en Trækasse — og kunde klare den, naar han engang imellem fik en »Douche«.

Ildens videre Udbredelse blev dog hindret — men Slukningsarbejdet var dog først tilendebragt næste Dags Eftermiddag Kl. 17.

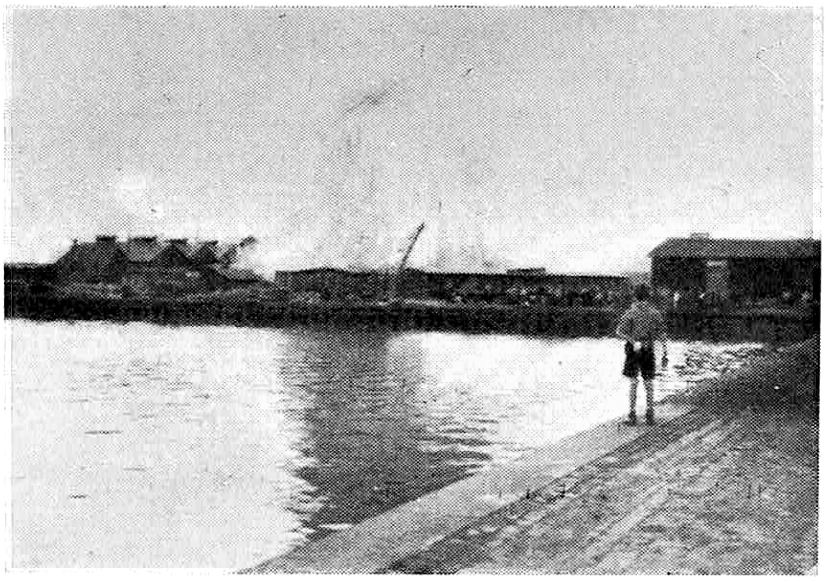
Fra Brandstationen stod jeg i telefonisk Forbindelse med en oprettet Vagtpost i Nærheden af det sidste Brandsted samt benyttede en Taxavogn med Ordonnans til at køre frem og tilbage for at holde mig underrettet om Situationens Udvikling, og denne Ordning virkede udmærket.

Falck fra Ribe og Bramminge samt Tanksprøjten holdtes i Reserve paa Brandstationen, men fik dog Lov til at returnere, da C. B. U. ankom. Slukningstoget blev saa holdt tilbage paa Brandstationen, da man nu var Herre over Situationen ude ved det sidste Brandsted. Holdet blev indkvarteret i Brandstationens Beskyttelsesrum — men blev herefter, fra Kl. 24 til 8, sat ind med 8 Mand til Efterslukningsarbejdet.

Ved ca. 1-Tiden blev alle, der havde været i »Ilden«, beværtet, dels paa Brandstationen og dels paa Sømandshjemmet, med Smørrebrød og Kaffe.

Først Kl. 3 kunde det meste af Mandskabet fra Esbjerg Brandvæsen hjemsendes efter 8 Timers »haardt Arbejde«.

Exportslagteriet. Samlestalden 20. August 1943.

Lørdag Morgen Kl. ca. 7.30 indløb Melding fra L. Hansens Tømmerhandel, at der røg lidt fra et Tørveoplag i et af Firmaets Træskure. C. B. U. blev — med en Brandmand som Leder — sendt derud. Ilden var slukket ved Kolonnens Ankomst. Rester af 2 Brandbomber fandtes anbragt i Skuret.

C. B. U. returnerede herefter til Haderslev.

Alle disse Brande den Aften var Sabotagebrande.

Ved Tilkaldelse til Brand den 11/10 1943 i Tagetagen i Jyllandsgade 39 fandtes, da Døren til Køkkenet sprængtes, det forbrændte Lig af Enkefru Else Nielsen. Ilden er sandsynligvis opstaaet ved, at afdøde har haft et brændende Lys staaende ved Sengen — og at dette Lys havde antændt Sengetøj, Møblement og afdøde. Hun havde slæbt sig ud i Køkkenet og havde forsøgt at slukke Ilden paa sig med et Fad Vand, men var død herunder. Ilden blev opdaget ved at Naboens Søn kom hjem og opdagede, at Røg trængte ud fra Lejligheden.

For tredie Gang i Løbet af et Aar tilkaldt til Brand i Esbjerg Senge- og Møbelfabrik den 18/12 1943 Kl. 2.04 Ild i Træskur med Oplag af Blaar og Træ samt i den østlige Del af Sadelmagerværkstedet. 8 Straalerør i Brug. Aarsag: Uoplyst.

Den 12. Januar 1944 Kl. 20.17 blev Brandvæsenet tilkaldt til Brand i Oliemøllens store Pakhus paa Trafikhavnen.

Ved Brandvæsenets Ankomst stod det ca. 80 m lange og 30 m brede Pakhus, der helt igennem var opført af Træ og »tækket« paa Vægge og Tag med Tagpap, i lys Lue. Baalet udviklede en meget kraftig Straalevarme. Straalevarmen truede med Antændelse af E. & C.s Kornpakhus (Træbygning) og en Træbarak, og

i modsat Side havde Varmen paa en Afstand af ca. 25 m tændt en Brændestabel.

Assistance tilkaldtes straks fra Varde Brandvæsen. Eget Materiel blev sat ind paa at dække de førnævnte Bygninger (i E. & C.s Pakhus fandtes oplagret ca. 2600 t. Rug), hvilket ogsaa lykkes totalt, idet disse overhovedet ingen Skade tog.

Da 1 Motorsprøjte med 7 Mand ankom fra Varde, var Faren drevet over og Pakhuset da næsten helt nedbrændt, og denne Sprøjte blev derfor ikke sat ind, men hjemsendtes straks.

Branden skyldes ogsaa Sabotage.

28/1 1944: Brand i Kreaturstalden Nord for D. Lauritzens Vej. Badmintonhallen og en Øst for liggende Bygning truet. 8 Straalerør i Brug. Aarsag: Sabotage.

Søndag den 6/2 1944: Brand i Militærbarak paa Trafikhavnen. 1 B-Straalerør og 4 C-Straalerør i Brug.

Mandag den 7/2 1944: Brand i Træpakhus ved Kreaturstaldene, indeholdende Hø og Halm. Ilden havde ogsaa faaet fat i selve Staldbygningen, men det lykkedes at redde denne. 1 B-Straalerør og 5 C-Straalerør i Brug.

Mandag den 21/2 1944: Brand i den store Staldbygning ved Kreaturstaldene. Hele den østre Halvdel af Bygningen reddet. 7 Straalerør i Brug.

Brand den 16/3 1944 i »Bjørns Radio«, Kongensgade 88. Bagbutikken og Tagetagen ovenover raseret. Brandaarsag: Glødende Aske henlagt i Papæske. 4 Straalerør i Brug.

Langt det største Antal af Brandene for 1944 og 1943 hidrører ogsaa fra Sabotage eller Schalburgtage — og for næsten alle disse Brandes Vedkommende gælder, at de var af ret stort Omfang.

Den 27. Juni 1944 Kl. 22,08 tilkaldt til Brand i en større Stabel Fiskekasser, ca. 40.000 Ks., anbragt foran det lange Fiskepakhus. Ilden opdaget af Havnevagten saa tidligt, at der kun brændte ca. 30 Ks. Medens Brandvæsenet var paa Stedet, antændtes en anden Brandbombe, anbragt i Kasserne lidt derfra. Ilden »traadtes ud«. For ca. 1 Aar siden, den 8. August 1943, brændte der paa samme Sted ca. 70.000 Kasser og nogle af Fiskepakhusene, en af de største Brande her i Byen i de sidste 25 Aar. Der var denne Gang »lagt an« til et lignende Kæmpebaal.

Atter den 25. September 1944 Kl. 21,47 var der lagt an til Kæmpebaal, samme Sted, idet der ved Hjælp af 2 Flasker med Sprit e. lign. 2 Steder var tændt Ild i en Stabel paa ca. 100.000 Kasser. Ilden kunde dog slukkes med Vand fra Tanken.

Tilkaldt den 7. September 1944 Kl. 0,07 til Brand paa Autoværkstedet ved A/S Bruhns Eftf., Østergade, hvor en Sprængbombe havde raseret Værkstedet og tændt Ild. 3 Straalerør i Brug. Det bemærkelsesværdige ved denne Brand var, at de tyske Soldater ikke var interesseret som tidligere i at hjælpe — og delvis »genere« — Brandvæsenet i sit Arbejde. Samme Værksted var den 17/3 1943 udsat for Sabotagebrand, sandsynligvis den første her i Landet.

Tilkaldt 30. September 1944 Kl. 1,00 til Brand paa Fanøfærgen »Nordby«. En Bombe var sprunget i Maskinrummet og havde slaaet Hul i Dækket og ødelagt en Del af Overbygningen samt sat Brand i et Magasin af Redningsbælter. Branden slukket med 1 Straalerør.

Samme Nat, Kl. 4,10, tilkaldt til Brand i Færgeriets Tørveskur. Branden slukket med Haandsprøjte.

Den 8. Juni 1944 Kl. 4,08 tilkaldt af en Politibetjent til Brand i Esbjerg Senge- og Møbelfabrik. Der var Ild i Kælder, Stueetage og 1. Sal i den gamle Værkstedsbygning. Det lykkedes ved Hjælp af 3 Straalerør at begrænse Ilden, saaledes at der ikke brændte mere, end der var Ild i ved Brandvæsenets Ankomst. Ildens Opstaaen skyldes denne Gang sikkert ikke Sabotage — men Varmløbning af et Leje i Kælderen.

Atter den 28. Oktober Kl. 22,58 tilkaldt til Brand paa Sengefabrikken i et Oplagsskur. Noget Blaaraffald var spredt ud over en Bræddestabel og antændt. Ilden blev dog hurtig slukket. Det var femte Gang i Løbet af 2 Aar, Brandvæsenet har været tilkaldt til Brand i denne Virksomhed.

Den 5. Marts 1945 Kl. 20,21 af Kommando-Centralen tilkaldt til Brand i Gaarden ved Kommunens Administrationsbygning. Det viste sig, at det var Frihedskæmperne, der havde slæbt Folkeregistret ned i Gaarden, overhældt det med Petroleum og stukket Ild til. Da den Vædske, Frihedskæmperne havde benyttet til Ildspaasættelsen, indeholdt et Aluminiumspulver, der laa som et glinsende Lag ovenpaa Papirerne, gav det Gestapo Indtryk af, at der var anvendt Fosfor — noget Tyskerne »saa« anvendt ved næsten enhver Lejlighed — og der blev derfor truffet »visse« Forsigtighedsregler, hvad altsammen bevirkede, at næsten hele Dyngen brændte ud.

Alle disse Sabotagebrande skulde jo hævnes, og den 3. Oktober 1944 Kl. ca. 0,30 antændte Spræng- og Brandbomber A/S K. Rosendahls Bogtrykkeri i Borgergade 25. Hele Trykkeribygningen og en Del af Forhuset laa i Ruiner, og en kraftig Ild havde fat i Ruin-

Schalburgtagebranden paa K. Rosendahls Bogtrykkeri 3. Oktober 1944.

dyngerne. Virksomheden laa i et tæt bebygget Kvarter — men det lykkedes at begrænse Ilden til selve Trykkeriet. Da Ruderne i de omkringliggende Huse var sprængt itu ved Eksplosionen, var særlig Ejendommene Englandsgade 10 og den store Hjørneejendom: Kongensgade—Englandsgade truet i Begyndelsen, men her viste Husvagterne deres Berettigelse, idet de sørgede for Vand og afpatrouillerede Ejendommene, saa der ingen Brand opstod her. Vand fra 6 Straalerør bekæmpede Ilden.

Under Branden opretholdt det tyske Politi og Værnemagt en meget skrap Afspærring af Kvarteret, saa skrap, at Brandvæsenets Personale maatte ledsage Folk, der havde Ærinder paa Stedet, ud og ind gennem Afspærringerne.

Den 14. November 1944 vil erindres som den uhyggeligste Nat, Esbjerg oplevede under Besættelsen. Dagen i Forvejen var Folk i Kongensgade allerede klar over, at »noget« forestod. Flere af Beboerne i denne Gade forlod Hjem og Forretning for Natten og tog Ophold hos Bekendte ude i Byen — og deres »Mistanke« viste sig ogsaa at være berettiget, for ved godt 1-Tiden begyndte Bomberne at »knalde« i Kongensgade. Det første Brag hidrørte fra »Esbjergbladet«s Bygning, der blev delvis ødelagt, uden at der dog opstod Brand her.

Næste Bombe sprang i Flensborglagerets Bygning. Skaden var dog mindre her, og der opstod da heldigvis ikke Brand her. En Brand her i det ret store Magasin kunde let have faaet katastrofale Følger.

Det næste Brag kom længere nede i Kongensgade — fra Th. Vestergaards Manufakturforretning.

Ved det første Brag var jeg staaet op — for vi ventede indenfor

Efter Branden paa K. Rosendahls Bogtrykkeri

Brandvæsenet altid at skulle i »Arbejde«, naar vi hørte et saadant. Da jeg efter det tredie Brag kikkede ud af Vinduet, saa jeg faa Øjeblikke efter, at Braget havde lydt, at Himmelen over den indre By farvedes rødt af Ildskær. En Forespørgsel til Brandstationen, om de der havde faaet nogen Melding om Brand, blev besvaret benægtende, men de mente, det var »Axelborg«, der brændte. Ordre til »stor Udrykning« blev givet, og Kl. 1,20 afgik 2 Motorsprøjter til det opgivne Sted. Det viste sig dog, at det ikke var »Axelborg« — men den overfor liggende Bygning, rummende Th. Vestergaards Manufakturforretning og Schous Sæbehus, der laa i Ruiner, og som stod i lys Lue.

Kongensgade var som »blæst bort« for Mennesker. Fra Brandstedet stod en Regn af Gnister ind over »Axelborg«. Heldigvis var Dansk Beklædningskompagnis store Forretningsvinduer dækket med Træskodder. Uden dem var der sikkert gaaet Ild i denne Forretning. De eneste Mennesker, jeg traf paa Gaden, var 3 Husvagter fra de nærliggende Ejendomme. Husvagterne fra »Axelborg« havde allerede afpatrouilleret denne Ejendom og blev sendt op for atter at se efter overalt. En anden Husvagt hjalp til med Eftersyn til den anden Side. Ved Svanholms Forretning havde Straalevarmen antændt noget Udsmykningspap i Vinduerne. Det »ordnede« Husvagterne. Ellers var der ikke et Menneske at se — bortset fra 4—5 tyske Soldater — hvad der virkede helt underligt. Kvarteret laa »dødt« hen.

Husvagten fra »Axelborg« meldte, at alt var efterset, bortset fra Politimesterens Kontor, hvor han ikke kunde komme ind. Samtidig observeredes nede fra Gaden et Ildskær fra Politimesterens

Privatkontor. En Brandmester blev sammen med Husvagten og en Brandmand sendt op for at sprænge Døren, og lidt efter kom Politimesterens Lænestol »sejlende« ud af Vinduet. En Glød havde antændt den, og den fik Lov at brænde færdig nede paa Gaden.

Selve Baalet blev bekæmpet fra 6 C-Straalerør og 1 B-Straalerør, og Ilden naaede ikke videre end til at rasere hele den bombesprængte Bygning.

Andre — mere »*fredelige*« Ildebrande.

Af disse var Branden den 9. Oktober 1944 i Lagerbygningen til A/S N. Hedegaards Ægeksportforretning, Borgergade 6, den største. Brandvæsenet rykkede ud Kl. 17,56, og ved Ankomsten stod den vestre Fjerdedel af øverste Etage i lys Lue. Ildskæret kunde ses paa stor Afstand. I Etagen, der var tæt pakket med Trækasser, var der Ild i saavel Emballagen, Tag som Gulv underneden. Ilden blev bekæmpet med 6 Straalerør, det ene fra en Stige, men Ilden blev, uanset at Loftet som sagt var tæt pakket med Trækasser, begrænset til den nævnte Fjerdedel af Etagen.

Under Branden meldtes det, at Ilden havde angrebet Taget i Bagbygningen til Ejendommen Havnegade 5. En af Sprøjterne blev straks sendt derom. Ved denne Udrykning faldt Brandmand Magnus Hansen af Brandbilen og var saa uheldig, at Baghjulet kørte over hans højre Fod og brækkede et Fodrodsben. Ilden i Tagetagen her blev dog hurtig slukket.

Da Branden opdagedes, troede Tilskuerne i første Omgang, at det var Sabotage, og de var ikke særlige ivrige efter at efterkomme Brandvæsenets Paabud om »at flytte sig«. Først ved at true dem med, at der vilde blive sprøjtet paa dem, fik man dem væk fra Indkørslen til Gaarden. Man maa huske paa, at paa dette Tidspunkt var Politiet jo »fjernet« — og man savnede i høj Grad dette — ogsaa ved andre Brande til at holde Orden.

Lørdag den 18. November 1944 blev Brandvæsenet af en Vagtværnspatrouille Kl. 0,08 tilkaldt til Brand ved en Staldbygning, Borgergade 71. I disse Dage havde Tyskerne afbrudt al Vandforsyning til Byen, og det var med bange Anelser, jeg modtog Meldingen om Brand. Heldigvis kunde en Haandsprøjte — ved at spare paa Vandet — klare Situationen.

Den 10/4 1945 sprænger Sabotørerne det meste af Højskolehjemmet i Luften, hvor »Gestapo« havde til Huse. Brandvæsenet bliver tilkaldt — men der er dog ikke opstaaet Brand. 2 Piger reddes ned ad Staalstigen — men Brandvæsenet deltager ikke i Redningsarbejdet iøvrigt.

Nytaarsaften 1945 har Brandvæsenet fra Kl. 19,31—1,00 ikke færre end 5 Udrykninger til mindre Brande.

Den 20. Februar 1945 er der atter Brand i Esbjerg Sengefabrik. Der er Ild i et Lager paa 400 Baller Træuld. Ilden begrænses dog til dette Lager — men der forestod Brandvæsenet et drøjt Arbejde med at fjerne alle Ballerne for at kunne efterslukke.

Hømagasinet ved Kreaturstaldene gaar op i Luer den 6. April 1946 — men der sker ingen Skade paa de tilgrænsende Slagteribygninger.

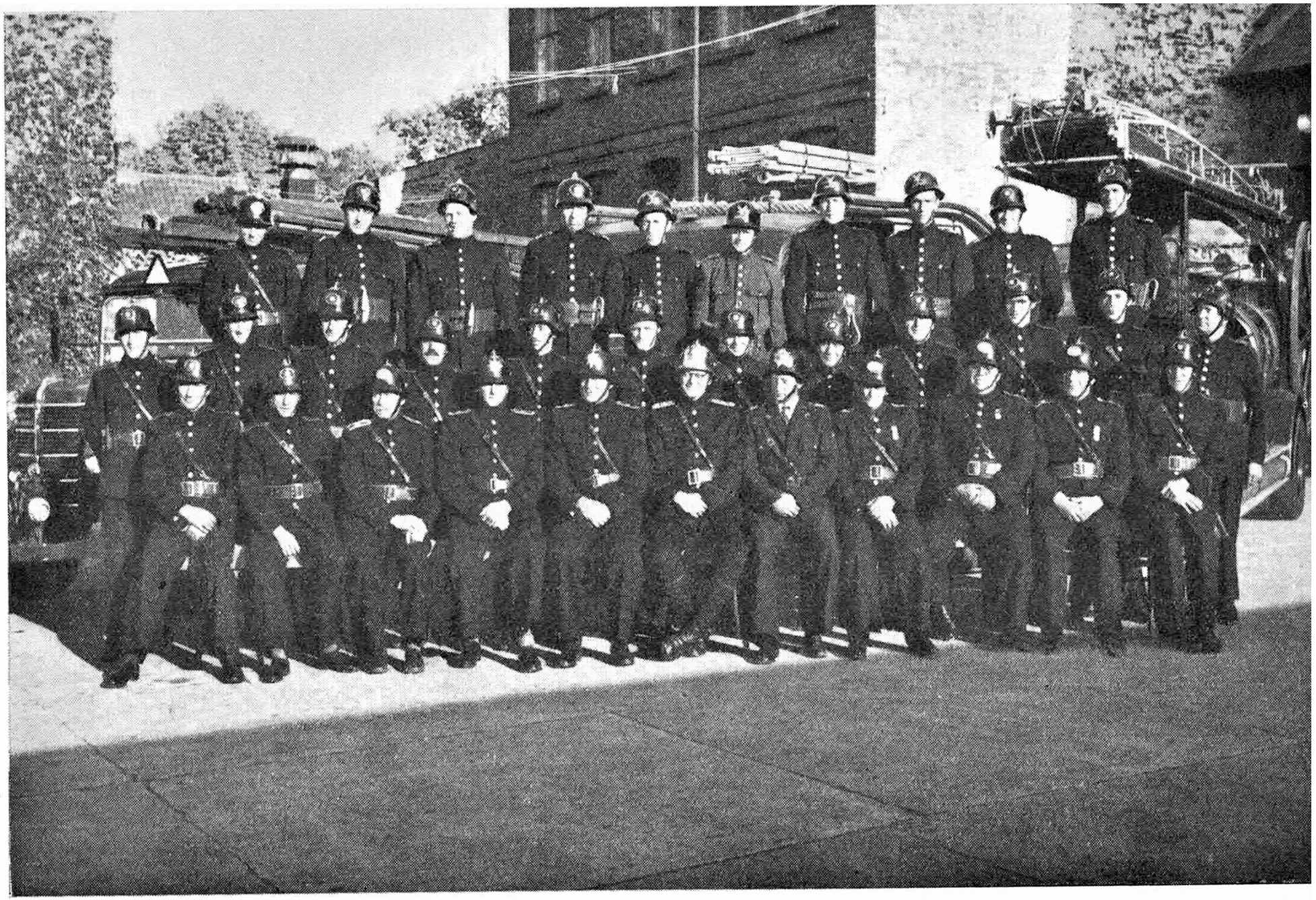
Den 10. Maj i Aar eksploderer Lakkedlen paa A/S Esbjerg Farve- og Lakfabrik, og der opstaar Brand i Kogeriet, og den breder sig gennem Udsugningsapparatet til Taget. Ved at anvende en kraftig Portion Skum slaas Ilden ret hurtigt ned. Fra Brandstationen blev alarmeret til Straalerøret var ført ind i Kogeriet, parat til Skumafgivning, medgik kun 3 Minutter, hvilket maa siges at være en pæn Præstation.

Som Slutning paa dette lille Jubilæumsskrift, der i korte Træk har skildret Brandvæsenets Udvikling og Arbejde gennem de forløbne 50 Aar — et Arbejde, der ofte har været forbundet med Fare og Risiko for Liv og Lemmer — citeres her en Spidsartikel paa Lokalsiden i et Esbjerg-Dagblad for den 23. November 1944:

> »Det er et grimt Aar, Esbjerg Brandvæsen har oplevet. Det fremgaar tydeligt af Brandinspektørens Beretning, som vi omtaler andetsteds, men selv om Uhyggen ved det største Antal Brande, Byen nogensinde har oplevet i Løbet af et Aar, er overvejende, saa er der dog et lille Punkt, der fortjener Opmærksomhed.
>
> Det er Brandinspektøren, der udtaler: Uden den enkelte Brandmands dygtige, uforfærdede Arbejde kunde det nemt være gaaet meget, meget værre.
>
> Det er der sikkert ingen Tvivl om. Uden at gaa i Enkeltheder ved de forskellige Brande har flere af dem været saa omfattende, at den *store* Katastrofe kunde være sket, og naar det alligevel ikke er blevet Tilfældet, har Brandmandskabet i alt Fald Broderparten af Skylden herfor.
>
> Og det er baade værd at lægge Mærke til — og være stolte over.«

og det er vi glade ved at høre — glade over, at der altid mellem Byens Brandvæsen og dens Borgere har bestaaet et godt og hjerteligt Forhold — og glade over, at vi gennem de 50 Aar har kunnet arbejde, som den gamle Brandinspektør Christoffersen udtrykker i sit »Farvel« i 1926 til Esbjerg Brandkorps —

»til Samfundsgavn — og Ære«.

Brandmandskabet. Maj 1946.

ESBJERG BRANDMANDENS SANG.

Melodi: Hiv, o hiv nu, Københavner.

Kan I huske vel, hvordan
i de gamle Dage man
bar sig ad hver Gang, at der var Ildebrand,
Vægterfløjten Triller slog,
Trommen os af Sengen jog,
og et Tusind Mennesker til Pladsen drog.
Brand, Brand, alle højt de raabte,
mens man lystig drog afsted,
de forstyrret løb omkring
og bestilte ingenting,
imens Huset brændte ganske rolig ned.

Men som vi har alle set,
store Fremskridt er der sket,
dels ved Damp og dels ved Elektricitet.
Nu ej mer man raaber Brand,
nej, nu ganske sindrigt man
ved en Telefon nu Brandfolk vække kan.
Blot et lille Tryk paa Knappen,
og Vagten hører Numret, snart
fra de respektive Hjem
møder der straks Brandfolk frem,
og i Bil det gaar til Branden i en Fart.

Og med Mod og Energi
kækt paa Pladsen stiller vi,
Og vi er ej bange for at hænge i.
Ej med Slangevognen mer',
den, som før os Kvaler led,
vi nu aldrig mere slæbe skal afsted.
Hurtig, frit sig Stigen rejser,
den vi kendte ej tilforn,
og saa kan den række op
til de høje Huses Top,
selv til Kirkegades høje Kuppeltaarn.

Selv et Pigebarn, som trist
bor alene paa sin Kvist,
hun kan frelses ved en Brandmands
Mod og List,
thi en Brandmand, den Filur,
kryber ind i hendes Bur,
gennem Sækken faar hun gratis Rutschetur.
Fremad, fremad alle Vegne,
intet Vejen spærre kan.
Vores Chef gaar selv foran,
og ham følger alle Mand
uforsagt igennem Ild og Røg og Vand.

Tidt vi har en Dukkert faa't,
tidt er Vandet lovlig vaadt,
stundom gør en Smule Varme rigtig godt.
Ej vi frygter Druens Saft,
Modet, som vi tidt har haft,
fik vi ofte af de vaade Varers Kraft!
Tænk blot: Kæmpetaarnet rummer
flere Tusind Tønder Vand,
hvis der nu kom Cognac i
til vort hele Kompagni,
fik vi Kræfter til at kvæle hver en Brand.

Lille Pige, er det hændt,
at det har i Hjertet brændt,
hvorfor har ej Bud du efter os da sendt.
Selv om ikke den Slags Brand
slukkes med det kolde Vand,
til at slukke den vi dog nok er i Stand.
Blanke skinner vore Hjælme,
naar vi flotte træder an.
Mangen Glut bekender vist,
at en Brandmand ej er trist,
naar det gælder selv en Kvindes
Hjertebrand.

Ved L. Christoffersen,
Brandinspektør fra 1893—1926.